

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA HENRIKA SAUGMANDSGORA ĒES
[HENRIK SAUGMANDSGAARD ØE]
SECINĀJUMI,
sniegti
2019. gada 28. februārī¹

Lieta C-682/17

ExxonMobil Production Deutschland GmbH
pret
Bundesrepublik Deutschland

(*Verwaltungsgericht Berlin* (Berlīnes Administratīvā tiesa, Vācija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Vide – Sistēma siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas kvotu tirdzniecībai – Iekārta dabasgāzes apstrādei – Sēra savākšana – Elektroenerģijas ražošana palīgierīcē – Direktīva 2003/87/EK – 2. panta 1. punkts – Piemērošanas joma – I pielikuma 6. punkts – “Kurināmā sadedzināšanas” darbība – 3. panta t) punkts – “Sadedzināšanas” jēdziens – 3. panta u) punkts – Jēdziens “elektroenerģijas ražošanas iekārta” – 10.a panta 3. un 4. punkts – Pagaidu noteikumi saskaņotai siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas kvotu bezmaksas sadalei – Ierobežojums emisijas kvotu bezmaksas sadalei elektroenerģijas ražošanas iekārtām – Lēmums 2011/278/ES – 3. panta c) punkts – Jēdziens “siltuma līmeņatzīmes apakšiekārta” – 3. panta h) punkts – Jēdziens “procesa emisiju apakšiekārta”

I. Ievads

1. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu, ko iesniegusi *Verwaltungsgericht Berlin* (Berlīnes Administratīvā tiesa, Vācija) ir par to, kā interpretēt Direktīvas 2003/87/EK², ar kuru nosaka sistēmu siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas kvotu tirdzniecībai Eiropas Savienībā (turpmāk tekstā – “sistēma emisijas kvotu tirdzniecībai”), 3. panta u) punktu, 10.a pantu un I pielikumu, kā arī Lēmuma 2011/278/ES³, ar ko nosaka pagaidu noteikumus saskaņotai bezmaksas emisiju kvotu sadalei, 3. panta c) un h) punktu.

2. Šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir saistīts ar tiesvedību starp *ExxonMobil Production Deutschland GmbH* (turpmāk tekstā – “*ExxonMobil*”) un Vācijas Federatīvo Republiku, ko pārstāv *Umweltbundesamt* (Federālais Vides dienests, Vācija), par atteikumu piešķirt daļu no pieprasītajām bezmaksas kvotām par 2013. gadu saistībā ar dabasgāzes apstrādes iekārtas, ko ekspluatē *ExxonMobil*, uzstādīšanu.

¹ Oriģinālvaloda – franču.

² Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (2003. gada 13. oktobris), ar kuru nosaka sistēmu siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas kvotu tirdzniecībai Kopienā un groza Padomes Direktīvu 96/61/EK (OV 2003, L 275, 32. lpp.), redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2009/29/EK (2009. gada 23. aprīlis) (OV 2009, L 140, 63. lpp.).

³ Komisijas Lēmums (2011. gada 27. aprīlis), ar kuru visā Savienībā nosaka pagaidu noteikumus saskaņotai bezmaksas emisiju kvotu sadalei atbilstoši 10.a pantam Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā [2003/87] (OV 2011, L 130, 1. lpp.).

3. Saskaņā ar Tiesas lūgumu šie secinājumi tiks koncentrēti uz iesniedzējtiesas uzdoto pirmo un otro jautājumu. Šie jautājumi attiecas uz jēdziena “elektroenerģijas ražošanas iekārta” Direktīvas 2003/87 3. panta u) punkta izpratnē piemērošanas jomu un sekām, kādas elektroenerģijas ražošanas iekārtas statuss rada bezmaksas kvotu piešķiršanai, uz ko tai ir tiesības atbilstoši šīs direktīvas 10.a pantam.

II. Atbilstošās tiesību normas

A. Savienības tiesības

1. Direktīva 2003/87

4. Direktīvas 2003/87 3. panta u) punktā jēdziens “elektroenerģijas ražošanas iekārta” ir definēts kā “iekārta, kurā 2005. gada janvārī vai pēc tam [tiek] ražota elektroenerģija pārdošanai trešām personām un kurā no I pielikumā uzskaitītajām darbībām tiek veikta vienīgi “kurināmā sadedzināšana””.

5. Redakcijā, kas bija spēkā atbilstošo faktu norises laikā⁴, direktīvas 10.a pants bija izteikts šādā redakcijā:

“1. Komisija līdz 2010. gada 31. decembrim pieņem Kopienas mērogā pilnībā saskaņotus īstenošanas noteikumus [...] kvotu saskaņotai sadalei [...]

[..]

[..] Bezmaksas kvotas nesadala saistībā ar jebkādu elektroenerģijas ražošanu, izņemot gadījumus, uz kuriem attiecas 10.c pants, un izņemot elektroenerģiju, kas ražota, izmantojot dūmgāzes.

[..]

3. Ievērojot 4. un 8. punktu un neatkarīgi no 10.c panta noteikumiem, bezmaksas kvotas nesadala elektroenerģijas ražošanas iekārtām [...]

4. Bezmaksas kvotas sadala centralizētai siltumapgādei, kā arī augstas efektivitātes koģenerācijai (kā definēts Direktīvā 2004/8/EK)^[5], ja ir ekonomiski pamatots pieprasījums pēc siltuma ražošanas vai dzesēšanas. Pēc 2013. gada katru gadu šīm iekārtām par siltuma ražošanu piešķirto kvotu kopapjomu koriģē ar 9. pantā minēto lineāro koeficientu.

[..]”

2. Lēmums 2011/278

6. Lēmuma 2011/278 3. pantā ir noteikts:

“Šajā lēmumā piemēro šādas definīcijas:

[..]

4 Atsevišķas Direktīvas 2003/87 10.a panta normas vēlāk ir tikušas grozītas ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2018/410 (2018. gada 14. marts), ar ko groza Direktīvu [2003/87], lai sekmētu emisiju izmaksu efektīvu samazināšanu un investīcijas mazoglekļa risinājumos, un Lēmumu (ES) 2015/1814 (OV 2018, L 76, 3. lpp.).

5 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (2004. gada 11. februāris) par tādas koģenerācijas veicināšanu, kas balstīta uz lietderīgā siltuma pieprasījumu iekšējā enerģijas tirgū, un ar kuru groza Direktīvu 92/42/EEK (OV 2004, L 52, 50. lpp.).

- c) “siltuma līmeņatzīmes apakšiekārta” ir kurināmā un enerģijas patēriņš un galaprodukcija, un attiecīgās produkta līmeņatzīmes apakšiekārtā neietilpstošās emisijas no tāda izmērāma siltuma ražošanas, importa no iekārtas vai citas Savienības sistēmas vienības, vai abām:
- kas tiek patērēts vienas konkrētas iekārtas robežās produkcijas ražošanai, mehāniskās enerģijas ražošanai, izņemot patērēto elektroenerģijas ražošanai, siltumapgādei vai atdzesēšanai, izņemot patērēto elektroenerģijas ražošanai, vai,
  - kas tiek eksportēts uz iekārtu vai citu vienību ārpus Savienības sistēmas, izņemot, ja to eksportē elektroenerģijas ražošanai;

[..]

- h) “procesa emisiju apakšiekārta” [..] ir siltumnīcefekta gāzu emisijas, izņemot oglekļa dioksīda [CO₂] emisijas, kuras rodas ārpus I pielikumā iekļauto produktu līmeņatzīmju sistēmu robežām [..] turpmāk minētās darbības rezultātā [..]:

[..]

- v) oglekli saturošu piedevu vai izejmateriālu izmantošana primārajam mērķim, kas nav siltuma ražošana;

[..].”

B. Vācijas tiesības

7. 2011. gada 21. jūlija *Treibhausgas-Emissionshandelsgesetz* (Likums par siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas kvotu tirdzniecību) (*BGBL.* 2011 I, 1475. lpp., turpmāk tekstā “*TEHG*”) 9. pants ir izteikts šādā redakcijā:

“(1) Iekārtu operatoriem bezmaksas emisijas kvotas piešķir saskaņā ar principiem, kas ir noteikti Direktīvas [2003/87] [..] 10.a pantā [..] un Lēmumā [2011/278] [..]

[..]

(6) Galīgais iekārtai sadalīto kvotu daudzums ir vienāds ar provizorisko kvotu daudzumu, ko aprēķina, piemērojot 1.–5. punktu un Eiropas Komisijas noteikto vienoto starpnozaru korekcijas koeficientu atbilstoši Eiropas Savienības Harmonizēto sadales noteikumu 15. panta 3. punktam. Saistībā ar kvotām elektroenerģijas ražošanas iekārtu saražotajam siltumam ar Direktīvas 2003/87/EK 10.a panta 4. punktā minēto lineāro koeficientu aizstāj pirmajā teikumā minēto korekcijas koeficientu, jo aprēķins tiek balstīts uz elektroenerģijas ražošanas iekārtām par 2013. gadu sadalāmo provizorisko bezmaksas kvotu daudzumu gadā.”

8. *TEHG* 1. pielikuma 2. daļas “Darbības” 1. punktā to iekārtu vidū, kuru emisijas ietilpst šī likuma piemērošanas jomā, ir minētas “sadedzināšanas iekārtas, kas ir paredzētas kurināmā dedzināšanai, kuru nominālā siltumspēja ir vienāda vai lielāka par 20 [megavatiem (MW)], ja vien tās nav minētas kādā no nākamajiem punktiem”. *TEHG* 1. pielikuma 2. daļas 2.–4. punktā ir uzskaitītas vairāku veidu “iekārtas elektroenerģijas, tvaika, siltā ūdens, rūpnieciskā siltuma vai sakarsētas noplūdes gāzes ražošanai”, kuru emisijas arī ietilpst šī likuma piemērošanas jomā.

9. 2011. gada 26. septembra *Verordnung über die Zuteilung von Treibhausgas-Emissionsberechtigungen in der Handelsperiode 2013 bis 2020* (Noteikumi par siltumnīcefekta gāzu emisijas kvotu piešķiršanu tirdzniecības laikposmā no 2013. līdz 2020. gadam, *BGBI.* 2011 I, 1921. lpp.; turpmāk tekstā – “*ZuV 2020*”) 2. panta 21. punktā “elektroenerģijas ražošanas iekārta” ir definēta kā jebkura “iekārta, kurā pēc 2004. gada 31. decembra ražo un pārdod elektroenerģiju trešajām personām un kurā tiek veikta tikai viena no [TEHG] 1. pielikuma 2. daļas 1.–4. punktā uzskaitītajām darbībām”.

10. *ZuV 2020* 2. panta 29. un 30. punktā jēdzieni “procesa emisiju apakšiekārta” un “siltuma līmeņatzīmes apakšiekārta” ir definēti redakcijā, kas ir līdzīga Lēmuma 2011/278 3. panta h) un c) punktu redakcijai. *ZuV 2020* 2. panta 29. punkta b) apakšpunkta ee) punkts atbilst Lēmuma 2011/278 3. panta h) punkta v) apakšpunktam.

III. Pamatlieta, prejudiciālie jautājumi un tiesvedība Tiesā

11. *ExxonMobil* līdz 2013. gada beigām ekspluatēja dabasgāzes apstrādes iekārtu (turpmāk tekstā – “iekārta”), kas atradās Štejerbergā [*Steyerberg*] (Vācija). Iekārta sastāvēja no attīrīšanas no sēra, dabasgāzes dehidratācijas, sēra savākšanas (sauktas par “Klausa ierīcēm”), dūmgāzu attīrīšanas, kā arī citām papildu ierīcēm. To vidū bija tvaika katls, gāzes motori, iekārtas gāzes sadedzināšanai lāpā un termoelektrostacija kondensācijai.

12. Šī termoelektrostacija bija pieslēgta publiskajam elektrotīklam, tajā pastāvīgi tika novadīti nelieli strāvas daudzumi, lai garantētu nepārtrauktu iekārtas apgādi ar elektroenerģiju gadījumā, ja pārtrauktu darboties Klausa ierīces, kas nozīmētu noteikta apmēra tvaika zudumu. Lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu ir ietverta elektroenerģijas bilance, kurā ir norādīti dati par elektroenerģijas ražošanu, importu, eksportu un patēriņu šajā iekārtā laikposmā no 2005. līdz 2010. gadam. Šajā bilancē ir norādīts, ka atsevišķos gados iekārta patērēja vairāk elektroenerģijas nekā saražoja.

13. 2014. gada 24. februārī *Deutsche Emissionshandelsstelle* (Vācijas Emisijas kvotu tirdzniecības dienests, turpmāk tekstā – “*DEHSt*”) *ExxonMobil* tirdzniecības laikposmam no 2013. līdz 2020. gadam piešķīra 1 179 523 bezmaksas kvotas. Šī piešķiršana daļēji tika pamatota ar siltuma līmeņatzīmi un daļēji – ar kurināmā līmeņatzīmi. Piešķirot minētās kvotas, tika ņemts vērā oglekļa emisiju pārvirzes risks attiecīgajā nozarē. *DEHSt* atteicās piešķirt *ExxonMobil* papildu bezmaksas kvotas, ko šī pēdējā lūdza piešķirt attiecībā uz procesa emisijām. Tajā pašā dienā *DEHSt* atsauca savu piešķiršanas lēmumu, sākot ar 2014. gada 1. janvāri, jo *ExxonMobil* bija paziņojusi par savas darbības pārtraukšanu. Šī atsaukšana netiek apstrīdēta.

14. *ExxonMobil* iesniedza sūdzību par 2014. gada 24. februāra lēmumu par kvotu piešķiršanu. *DEHSt* 2016. gada 12. februārī šo sūdzību noraidīja.

15. No *DEHSt* sniegtajām norādēm tās 2016. gada 12. februāra lēmumā izriet, ka lūgums piešķirt kvotas par procesa emisijām attiecās uz CO₂ izmešiem, kas jau dabiski atrodas dabasgāzē un kas tiek pielietoti tā procesa noslēgumā, kurš noris Klausa ierīcē (turpmāk tekstā – “Klausa process”). Klausa process izpaužas kā eksotermiska ķīmiska reakcija, kuras laikā sērūdeņradis (H₂S) tiek pārveidots par sēru. Šīs reakcijas izraisītais siltums tiek savākts uztveršanas katlos un pēc tam tiek izmantots iekārtā. Par šī siltuma izmantošanu ir piešķirtas bezmaksas kvotas, piemērojot siltuma līmeņatzīmi. Klausa procesa noslēgumā CO₂, ko satur dabasgāze, izplūst pa skursteni. Šī procesa dēļ nerodas papildu CO₂.

16. *DEHSt* uzskatīja, ka bezmaksas kvotas nevar tikt piešķirtas “apakšiekārtai, kas rada procesa emisijas” *ZuV 2020* 2. panta 29. punkta b) apakšpunkta ee) punkta izpratnē, ar kuru Vācijas tiesībās ir pārņemts Lēmuma 2011/278 3. panta h) punkta v) apakšpunkts. *DEHSt* ieskatā nebija izpildīts šajās tiesību normās paredzētais nosacījums, atbilstoši kuram emisijām ir jārodas no tādas izejvielas

izmantošanas, kas satur oglekli. *DEHSt* uzskatīja, ka CO₂ emisijas, kas dabiski atrodas dabasgāzē, nerodas Klausa procesā, jo šis CO₂ nav daļa no un nav vajadzīgs ķīmiskajai reakcijai, kas notiek Klausa procesā. *DEHSt* ieskatā tikai H₂S ir izejviela, kura tiek izmantota sēra iegūšanai, tādēļ CO₂ ir uzskatāms tikai par H₂S “piesaistītu gāzi”.

17. 2016. gada 10. martā *ExxonMobil* cēla prasību par lēmumu noraidīt tās sūdzību.

18. Savā prasībā tā iesākuma apraksta iekārtas darbības, atgādinot, ka tā tika izmantota dabasgāzes apstrādei pēc tās ieguves no pazemes atradnēm. Šādi iegūtā gāze, ko sauc par skābo gāzi, tai atrodoties šādā stāvoklī, satur H₂S, ūdens tvaikus, metānu (CH₄) un CO₂. Iekārtā šī gāze tiek atsērta, un pēc žāvēšanas tā tiek ievadīta gāzes piegādes tīklā. H₂S un CO₂, kas tiek atdalīti no dabasgāzes atsērošanas procesā, tiek novadīti uz Klausa ierīcēm, kur H₂S tiek pārveidots par sēru ar eksotermisku reakciju divos posmos.

19. Pirmajā posmā aptuveni trešdaļa H₂S tiek sadedzināta krāsnī, un no šīs sadegšanas rodas sēra dioksīds (SO₂). SO₂ jau daļēji krāsnī reaģē ar H₂S, un no tā rodas sērs un ūdens. Lai saglabātu oksidācijas procesu un optimizētu šo paņēmieni, siltums tvaiku veidā tiek novadīts, izmantojot tvaiku savākšanas katlu. Atlikušais H₂S katalīzes veidā reaģē ar SO₂, radot sēru.

20. Otrajā posmā tiek iegūts papildu sērs eksotermiskas reakcijas noslēgumā, izmantojot secīgas katalīzes divās vai trīs kārtās. Gāze, kas paliek pāri šīs reakcijas noslēgumā, tā sauktā “Klausa gāze”, joprojām satur tostarp CO₂ un sēra kompozītu atliekas. Tad Klausa gāze tiek novadīta uz gāzes attīrīšanas ierīcēm, kuras ir pieslēgtas pēc Klausa ierīcēm un kurās notiek attīrīšana no sēra kompozītu atliekām un CO₂ tiek izvadīts atmosfērā caur skursteni.

21. Turpinājumā *ExxonMobil* atsaucas uz tiesībām saņemt bezmaksas kvotas par procesu emisiju apakšiekārtu, jo šis CO₂ emisijas rodies no tādas izejvielas izmantošanas, kas satur oglekli CO₂ formā. Kā apgalvo šī pamatlīnijas puse, nevis H₂S, to uzlūkojot atsevišķi, bet gan skābā gāze ir izejviela, kas tiek izmantota sēra ražošanai. Ja šī gāze Klausa procesā netiktu izmantota, atmosfērā netiktu izmests CO₂, kas ir dabasgāzes sastāvā. Turklāt CO₂ atdalīšana no skābās gāzes, izmantojot šo procesu, esot nepieciešama, lai no šīs gāzes iegūtu tīru sēru. Neesot nozīmes tam, ka CO₂ jau no paša sākuma ir izejvielas sastāvā un ka tas nepiedalās iepriekš aprakstītajā ķīmiskajā reakcijā. Minētās CO₂ emisijas turklāt neesot novēršamas ne ar cita kurināmā izmantošanu, ne efektīvākām tehnoloģijām.

22. Turklāt *ExxonMobil* apgalvo, ka fakts, ka bezmaksas kvotas tika piešķirtas, piemērojot siltuma līmeņatzīmi par iekārtā radīto izmērāmo siltumu, kas ir blakusefekts ķīmiskajai reakcijai, kāda notiek Klausa procesā, neliedzot piešķirt papildu kvotas. Lai gan Tiesa spriedumā *Borealis* u.c.⁶ lēma, ka kvotu piešķiršana, pamatojoties uz produktu līmeņatzīmi, ir prioritāra salīdzinājumā ar trīs atkāpes iespējām, ko veido kvotu piešķiršana, piemērojot siltuma līmeņatzīmi, kurināmā līmeņatzīmi un procesa emisijas, tomēr šo trīs atkāpes iespēju starpā neesot nekādas hierarhijas.

23. Visbeidzot *ExxonMobil* uzsver, ka prasība pamatlīnētā ir pilotprocess, kam būtu jāļauj izlemt jautājumus par bezmaksas kvotu piešķiršanu par CO₂ emisijām, kas rodas Klausa procesā, kurš tiek izmantots arī citās šīs sabiedrības ekspluatētajās iekārtās.

24. Savai aizstāvībai *DEHSt* norāda, uz to atsaucoties pirmo reizi, ka sēra ražošana nav darbība, kam ir piemērojams pienākums saistībā ar emisijas kvotu tirdzniecību. Savā aizstāvībā tā apgalvo, arī tas nebija darīts iepriekšējās procesa stadijās, ka iekārta ir kvalificējama par “elektroenerģijas ražošanas iekārtu”, jo šajā iekārtā pēc 2004. gada 31. decembra tika ražota strāva un tā tika pārdota trešajām personām, un tajā tika veikta vienīgi sadedzināšanas darbība, kas ir minēta *TEHG* 1 pielikuma 2. daļas 1.–4. punktā. Kā apgalvo *DEHSt*, par iekārtu tika iesniegts lūgums piešķirt kvotas, kas ir paredzētas elektroenerģijas

6 Spriedums, 2016. gada 8. septembris (C-180/15, EU:C:2016:647).

ražošanas iekārtām, un tās tika piešķirtas, piešķirto kvotu daudzumu samazinot atbilstoši lineārajam koeficientam saskaņā ar *TEHG* 9. panta 6. punktu. Savukārt bezmaksas kvotu piešķiršana elektroenerģijas ražošanas iekārtām esot atļauta vienīgi, ievērojot Direktīvas 2003/87 10.a pantā paredzētos nosacījumus.

25. Pārējā daļā *DEHSt* atkārtoti savu nostāju, ka bezmaksas kvotu piešķiršana procesa emisiju apakšiekārtai ir jānoraida, un apstrīd *ExxonMobil* apgalvojumu, ka attiecīgās emisijas nebija novēršamas. *DEHSt* turklāt atsauca uz hierarhisko piramīdu, ko veido dažādie kvotu piešķiršanas elementi, balstoties uz siltuma līmeņatzīmi, kurināmā līmeņatzīmi un procesa emisijām.

26. Šādā kontekstā *Verwaltungsgericht Berlin* (Berlīnes Administratīvā tiesa) vispirms uzskata, ka pamatlietas strīda risinājums ir atkarīgs no tā, vai iekārta ir uzskatāma par elektroenerģijas ražošanas iekārtu Direktīvas 2003/87 3. panta u) punkta izpratnē. Lai gan no šīs tiesību normas teksta, šķiet, izriet apstiprinoša atbilde uz šo jautājumu, šai tiesai ir šaubas, vai šāda atbilde, ievērojot šīs direktīvas garu un mērķi, tai nenozīmētu pārmērīgu piemērošanas jomu⁷.

27. Tālāk iesniedzējtiesa norāda, ka iekārtas kvalifikācija par elektroenerģijas ražošanas iekārtu principā nozīmētu, ka tai veiktā bezmaksas kvotu piešķiršana ir bijusi prettiesiska. Tas tā esot tādēļ, ka elektroenerģijas ražošanas iekārta var saņemt bezmaksas kvotas vienīgi Direktīvas 2003/87 10.a panta 1. punkta trešajā daļā un 4. punktā paredzētajos gadījumos – kuros neietilpstot emisijas šajā lietā. Šai tiesai tomēr ir šaubas par iespēju neņemt vērā šo ierobežojumu, pamatojoties uz Lēmuma 2011/278 3. panta c) punktā ietvertā jēdziena “siltuma līmeņatzīmes apakšiekārta” definīciju, kurā neesot ietverts šāds ierobežojums.

28. Visbeidzot minētā tiesa vēlas noskaidrot, vai bezmaksas kvotas var tikt piešķirtas “procesu emisiju apakšiekārtai” par emisijām, kas rodas Klausu procesā šīs direktīvas 3. panta h) punkta izpratnē. Ņemot vērā, ka arī par šajā procesā radīto siltumu var tikt piešķirtas kvotas, piemērojot siltuma līmeņatzīmi, tā jautā, vai viens no šiem abiem kvotu piešķiršanas veidiem ir prioritārs pār otru.

29. Ņemot vērā šos apsvērumus *Verwaltungsgericht Berlin* (Berlīnes Administratīvā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

“1) Vai iekārta, kas ražo produktu, kura ražošana neietilpst Direktīvas [2003/87] I pielikumā minētajās darbībās (kā šajā gadījumā – sēra ražošana), un kas vienlaikus veic darbību “kurināmā sadedzināšanai iekārtās ar kopējo nominālo siltumspēju, kas pārsniedz 20 MW”, uz kuru atbilstoši Direktīvas [2003/87] I pielikumam attiecas siltumnīcas efektu izraisīto gāzu emisijas kvotu tirdzniecības pienākums, ir “elektroenerģijas ražošanas iekārta” Direktīvas [2003/87] 3. panta u) punkta izpratnē, ja šīs iekārtas palīgierīcē tiek ražota arī elektroenerģija iekārtai un (necīga) daļa no šīs elektroenerģijas tiek ievadīta publiskajā elektroenerģijas tīklā pret atlīdzību?

2) Apstiprinošas atbildes uz pirmo jautājumu gadījumā:

Ja pirmajā jautājumā aprakstītā iekārta ir elektroenerģijas ražošanas iekārta Direktīvas [2003/87] 3. panta u) punkta izpratnē, vai šai iekārtai var tikt sadalītas kvotas attiecībā uz siltumu saskaņā ar Lēmumu [2011/278] arī tad, ja siltums atbilst Lēmuma [2011/278] 3. panta c) punktā izvirzītajiem nosacījumiem, taču neietilpst Direktīvas [2003/87] 10.a panta 1. punkta trešajā daļā, kā arī 3. un 4. punktā minētajās kategorijās – proti, [tas nav] siltums, kas rodas, sadedzinot dūmgāzes, lai ražotu elektroenerģiju, [tā nav] centralizētā siltumapgāde un [tā nav] augstas efektivitātes koģenerācija?

⁷ Skat. šo secinājumu 59., kā arī 62.–64. punktu.

- 3) Ja saskaņā ar atbildi uz pirmajiem diviem prejudiciālajiem jautājumiem kvotu sadale attiecībā uz prasītājam [pamatlietā] piederošajā iekārtā saražoto siltumu ir iespējama:

Vai saistībā ar dabasgāzes (skābas gāzes formā) pārstrādi Klausu procesā, atdalot dabasgāzē esošo CO₂, no gāzu maisījuma atmosfērā izdalītā CO₂ gadījumā runa ir par tādām emisijām, kas Lēmuma [2011/278] 3. panta h) punkta pirmā teikuma izpratnē rodas 3. panta h) punkta v) apakšpunktā minētajā procesā?

- a) Vai Lēmuma [2011/278] 3. panta h) punkta pirmā teikuma izpratnē CO₂ emisijas var “rasties” procesā, kurā izejmateriālā esošais CO₂ fiziski tiek nodalīts no gāzu maisījuma un tiek izdalīts atmosfērā, šajā ziņā notiekošajā procesā paralēli nerodoties papildu CO₂? Vai arī šīs tiesību normas obligāts priekšnoteikums ir tāds, ka atmosfērā izdalītais CO₂ kā procesa rezultāts rodas pirmo reizi?
- b) Vai Lēmuma [2011/278] 3. panta h) punkta v) apakšpunkta izpratnē tiek “izmantots” oglekli saturošs izejmateriāls, ja dabasgāze, kas ir dabiski sastopama, “Klausu procesā” tiek izmantota sēra ražošanai, un tādējādi dabasgāzē esošais CO₂ tiek izdalīts atmosfērā, tam nepiedaloties ķīmiskajā reakcijā, kas norisinās procesa laikā? Vai arī jēdziena “izmantošana” obligāts priekšnoteikums ir tāds, ka ogleklis piedalās notiekošajā ķīmiskajā reakcijā vai pat ir nepieciešams, lai tā notiktu?

- 4) Apstiprinošas atbildes uz trešo jautājumu gadījumā:

Ja iekārta, uz kuru attiecas siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas kvotu tirdzniecības pienākums, atbilst gan normas sastāva pazīmēm, kas raksturo siltuma līmeņatzīmes apakšiekārtu, gan normas sastāva pazīmēm, kuras raksturo procesa emisiju apakšiekārtu, atbilstoši kādai līmeņatzīmei tiek veikta bezmaksas emisiju kvotu sadale? Vai tiesības uz kvotu sadali, izmantojot siltuma līmeņatzīmi, ir prioritāras attiecībā pret tiesībām uz kvotu sadali par procesa emisijām? Vai arī tiesības uz kvotu sadali par procesa emisijām, ņemot vērā to speciālo raksturu, ir prioritāras attiecībā pret tiesībām uz kvotu sadali par siltuma līmeņatzīmi un kurināmā līmeņatzīmi?”

30. *ExxonMobil*, Vācijas valdība, kā arī Komisija iesniedza rakstveida apsvērumus Tiesā, un tās tika pārstāvētas 2018. gada 14. novembra tiesas sēdē mutvārdu paskaidrojumu uzklaušīšanai.

IV. Analīze

A. Ievada apsvērumi

31. Ar šo lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu Tiesai būtībā tiek lūgts noteikt, vai un, attiecīgā gadījumā, kādā mērā tādai iekārtai kā pamatlietā aplūkotā var tikt piešķirtas bezmaksas kvotas atbilstoši Direktīvas 2003/87 10.a pantam. Atbilstošie faktiskie apstākļi, kas raksturo šīs iekārtas situāciju un uz kuriem es balstīšu savu analīzi, isumā ir šādi.

32. Atbilstoši lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu ietvertajām norādēm⁸ pamatlietā aplūkotajā iekārtā tostarp tiek veikta darbība, kas izpaužas kā sēra savākšana, izmantojot Klausa procesu, kas H₂S formā atrodas skābajā gāzē, kura tiek iegūta pazemes atradnēs⁹. Šis process tiek uzsākts, sadedzinot daļu no skābās gāzes, kas izraisa ķīmisku reakciju, izplatot siltumu, kurš vēlāk tiek izmantots iekārtā. Papildu ierīcē šajā iekārtā tiek ražota elektroenerģija¹⁰. Lai gan šādi saražotā elektroenerģija galvenokārt ir paredzēta pašas iekārtas apgādei ar elektroenerģiju, iekārta to nelielā daudzumā pastāvīgi novada arī publiskajā elektroenerģijas tīklā pret atlīdzību. Šī novadišana ir nepieciešama, lai garantētu nepārtrauktu iekārtas apgādi ar elektroenerģiju. Izmantojot Klausa procesu, CO₂, kas dabiski atrodas skābajā gāzē, tiek atdalīts no H₂S. Šis CO₂ pēc tam, kad tas ir izgājis caur Klausa ierīcēm, kā arī attīrīšanas ierīcēm un – kā izriet no lietas materiāliem, kurus Tiesā iesniegusi iesniedzējtiesa, un Vācijas valdības apsvērumiem, ar nosacījumu, ka iesniedzējtiesa tos pārbaudīs, – pēdcedzināšanas ierīcēm, kas ir pieslēgtas pēc minētajām ierīcēm, tiek novadīts atmosfērā. Klausa process nerada papildu CO₂.

33. Iekārtai bezmaksas kvotas tika piešķirtas kā “siltuma līmeņatzīmes apakšiekārtai” Direktīvas 2011/278 3. panta c) punkta izpratnē par šī procesa laikā saražoto izmērāmo siltumu¹¹. Turpretī tai netika piešķirtas papildu lūgtās bezmaksas kvotas par “procesa emisiju apakšiekārtu” Lēmuma 2011/278 3. panta h) punkta izpratnē. *ExxonMobil* būtībā uzskata, ka uz siltuma līmeņatzīmes pamata piešķirtās kvotas nav pietiekamas, lai segtu nenovēršamās CO₂, kas atrodas skābās gāzes sastāvā, emisijas, par ko tai nācās atdot kvotas¹².

34. Prasība pamatlietā ir vērsta pret lēmumu, ar kuru *DEHSt* noraidīja šo lūgumu. Tomēr šīs iestādes izvirzītie argumenti tās aizstāvībā rada arī šaubas par bezmaksas kvotu piešķiršanas, kādas saņēma iekārta, likumību.

35. Šādā kontekstā iesniedzējtiesa ar pirmo un otro jautājumu vēlas noskaidrot, vai, ņemot vērā, ka iekārta ir pārdevusi elektroenerģiju publiskajā elektroenerģijas tīklā, tai nevar tikt piešķirtas nekādas bezmaksas kvotas. Noraidošas atbildes gadījumā šī tiesa uzdod Tiesai trešo un ceturto jautājumu, lai varētu noskaidrot, vai bezmaksas kvotas var tikt piešķirtas procesa emisiju apakšiekārtai par skābā gāzē dabiski esošā CO₂ emisijām.

36. Kā ir uzsvērts Tiesā iesniegtajos rakstveida un mutvārdu apsvērumos, gan strīds pamatlietā, gan uz prejudiciālajiem jautājumiem sniegto atbilžu lietderība šī strīda risinājumam, pirmām kārtām, ir atkarīgi no tā, vai šīm emisijām ir piemērojama Direktīva 2003/87.

37. Šajā ziņā Komisija, kuru attiecībā uz šo aspektu tiesas sēdē atbalstīja *ExxonMobil*, būtībā apgalvo, ka CO₂, kas dabiski atrodas skābajā gāzē, emisijas, uz kurām attiecas lūgums piešķirt papildu bezmaksas kvotas, neietilpst šīs direktīvas piemērošanas jomā. Tātad par tām neesot ne jāpaziņo, ne tās jāuzrauga, kā arī par tām nevarot notikt kvotu nodošana, līdz ar to bezmaksas kvotu piešķiršana par šīm emisijām

8 Iesniedzējtiesa gan *ExxonMobil*, gan *DEHSt* sniegtos paskaidrojumus par Klausa procesa norisi (skat. šo secinājumu 15.–20. punktu) ir izklāstījusi, pati neizdarot faktiskus konstatējumus par katru no šī procesa aspektiem. Tā kā šie paskaidrojumi lielā mērā sakrīt, es savu analīzi balstīšu uz šādi norādītajiem faktiem. Tas tomēr tiks darīts ar nosacījumu, ka šī tiesa pati veiks šo faktu pārbaudi, jo vienīgi tā ir kompetenta novērtēt atbilstošos faktus (skat. it īpaši spriedumu, 2018. gada 6. marts, *SEGRO un Horváth* (C-52/16 un C-113/16, EU:C:2018:157, 98. punkts un tajā minētā judikatūra)).

9 Precīzāk izsakoties, skābā gāze, kas tiek ievadīta Klausa ierīcēs, satur H₂S un CO₂, kas, izmantojot iepriekšējas atsērošanas procesu, ir atdalīti no dabasgāzes, lai to ievadītu gāzes tīklā. Klausa process līdz ar to ļauj reizē atbrīvoties no H₂S, kas ir korozīva un toksiska gāze, un radīt vielu (proti, sēru), kam ir komerciāla vērtība.

10 Atbilstoši informācijai, kas ir ietverta iesniedzējtiesas nodotajos lietas materiālos Tiesā, *ExxonMobil* mutvārdu paskaidrojumiem un Vācijas valdības rakstveida apsvērumiem daļa no Klausa procesā radītā siltuma tiek izmantota šīs elektroenerģijas ražošanai.

11 Bezmaksas kvotas par “kurināmā līmeņatzīmes apakšiekārtu” Lēmuma 2011/278 3. panta d) punkta izpratnē turklāt iekārtai tika piešķirtas par neizmērāmo siltumu, kas tiek saražots ar darbībām, kuras nav sēra savākšana Klausa procesā.

12 Saskaņā ar Direktīvas 2003/87 12. panta 3. punktu iekārtas operatoram, kam ir piemērojams kvotu tirdzniecības pienākums, katru gadu ir jānodod kvotu skaits, kas ir līdzvērtīgs šīs iekārtas emisiju kopapjomam iepriekšējā kalendārājā gadā.

esot izslēdzama jau no paša sākuma. Turpretī Vācijas valdība būtībā uzskata, ka, tā kā skābā gāze tika izmantota par kurināmo iekārtas darbībā, tad kvotu tirdzniecības sistēma ir piemērojama visam CO₂, kas atrodas šī kurināmā sastāvā un kas tiek izlaists šo darbību noslēgumā. Turpinājumā izklāstīto iemeslu dēļ es pieslienos šim pēdējam uzskatam.

B. Par Direktīvas 2003/87 piemērojamību CO₂, kas dabiski atrodas skābās gāzes sastāvā, emisijām

38. Saskaņā ar Direktīvas 2003/87 2. panta 1. punktu tā attiecas uz emisijām no šīs direktīvas I pielikumā minētajām darbībām un II pielikumā minētajām siltumnīcas efektu izraisošajām gāzēm, kuru vidū ir CO₂. Minētās direktīvas I pielikums, tostarp tā 6. punkts, attiecas uz “kurināmā sadedzināšanu iekārtās ar kopējo nominālo siltumspēju, kas pārsniedz 20 MW”.

39. Šajā lietā CO₂, kas dabiski atrodas skābās gāzes sastāvā, emisijas no iekārtas Direktīvas 2003/87 piemērošanas jomā var ietilpt tikai tad, ja tās rodas no šāda veida darbībām. Tik tiešām ir acīmredzams, ka iekārtā netika veikta neviena no darbībām, kas ir ietverta šīs direktīvas I pielikuma sarakstā, kurā nav minēta ne sēra iegūšana, ne dabasgāzes apstrāde.

40. “Kurināmā sadedzināšanas” jēdziens, kas ir ietverts Direktīvas 2003/87 I pielikuma 6. punktā, ir jāinterpretē šīs direktīvas 3. panta t) punkta gaismā. Šajā tiesību normā “sadedzināšanas” jēdziens ir definēts kā “kurināmā oksidēšana neatkarīgi no tā, kā tiek izmantota šajā procesā ražotā siltumenerģija, elektroenerģija vai mehāniskā enerģija, un citas tieši saistītas darbības, tostarp dūmgāzu attīrīšana”.

41. Manuprāt, šī definīcija aptver tādu oksidācijas reakciju, kas rada siltumu, kura notiek ar H₂S Klauza procesā. Kā tas ir aprakstīts Tiesā iesniegtajos lietas materiālos, kurus iesniegusi iesniedzējtiesa, un Vācijas valdības apsvērumos, tā aptver arī pēcdedzināšanas procesu gāzēm, kas tiek izlaistas no Klauza ierīcēm, kuru vidū ir arī CO₂, kas dabiski atrodas skābajā gāzē.

42. Ciktāl šis CO₂ tiek izlaists pēc tā tranzīta caur Klauza ierīcēm – ar nosacījumu, ka iesniedzējtiesa to pārbaudīs, – un pēcdedzināšanas ierīcēm, kurās norisinās šie procesi, manuprāt, šīs emisijas rodas no sadedzināšanas darbībām Direktīvas 2003/87¹³ I pielikuma 6. punkta izpratnē, to lasot kopā ar tās 3. panta t) punktu.

43. Šo secinājumu neatspēko, *pirmkārt*, fakts, ka minētie procesi tiek izmantoti tikai pakārtoti, lai ražotu elektroenerģiju, jo to galvenais mērķis ir savākt sēru, kas atrodas skābās gāzes sastāvā, un attīrīt šo gāzi pirms tās novadīšanas atmosfērā.

¹³ Ir acīmredzams, ka šajā normā paredzētais kapacitātes sliekšnis šajā lietā bija sasniegts.

44. Šajā ziņā, kā uz to norāda Direktīvas 2009/29/EK¹⁴ sagatavošanas darbi, ar kuru Direktīvā 2003/87 tika ietverts 3. panta t) punkts, šī ietveršana bija domāta, lai paredzētu plašu jēdziena “sadedzināšana” definīciju. Bija paredzēts, ka ar šo jēdzienu tiks aptverta jebkura kurināmā oksidācija neatkarīgi no mērķa, vai tas būtu ražot elektroenerģiju trešajām personām vai arī tā būtu daļa no ražošanas procesa attiecīgajā iekārtā¹⁵.

45. Direktīvas 2003/87 I pielikuma 3. punktā atspoguļojas minētajam jēdzienam piešķirtā plašā piemērošanas joma, precizējot, ka vienībās, kurās notiek sadedzināšanas darbības, ietilpst tostarp “visu veidu katli, degkamas, turbīnas, sildītāji, kurtuves, sadedzināšanas iekārtas, apdedzināšanas krāsnis, citu veidu krāsnis, ceplī, žāvētāji, dzinēji, kurināmā elementi, ķīmiskie sadedzināšanas un uztveršanas bloki, degļi un termiskās vai katalītiskās pēcsadedzināšanas iekārtas”. Dažām no šīm iekārtām, īpaši degļiem un pēcdedzināšanas iekārtām, izmantošanas mērķis nav enerģijas piegāde¹⁶.

46. *Otrkārt*, uz attiecīgajām emisijām nevar netikt attiecināta šīs direktīvas piemērošanas joma tādēļ, ka atmosfērā novadītais CO₂ jau ir bijis skābās gāzes sastāvā tās ieguves laikā un pats par sevi nav radies oksidācijas reakcijā iekārtā notiekošo darbību dēļ¹⁷.

47. Direktīvas 2003/87 3. panta t) punktā jēdziens “sadedzināšana” nav ierobežots tikai ar oksidācijas reakcijām, kuru rezultātā rodas siltumnīcas efektu izraisošā gāze, kas ir ietverta šīs direktīvas II pielikumā ietvertajā sarakstā. Ņemot vērā šīs tiesību normas tekstu, pietiek ar jebkuras kurināmā sastāvdaļas oksidēšanu. Tāpat minētās direktīvas 2. pantā 1. punktā šīs direktīvas piemērojama nav pakārtota nosacījumam, ka izlaistais CO₂ pats par sevi rastos kādas no tās I pielikumā minētajām darbībām rezultātā. No šādām darbībām ir jārodas vienīgi šīs siltumnīcas efektu izraisošās gāzes emisijām, nevis minētajai gāzei pašai par sevi¹⁸.

48. Kā ir uzsvērusi Vācijas valdība, šīs interpretācijas pamatā ir Komisijas Regulas (ES) Nr. 601/2012 par siltumnīcefekta gāzu emisiju monitoringu un ziņošanu saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu [2003/87]¹⁹ 48. panta 1. punkts. Saskaņā ar šo tiesību normu “raksturīgā CO₂” – kas šīs regulas 3. panta 40. punktā ir definēts kā “CO₂, kas ietilpst degvielas/kurināmā sastāvā” – emisijas iekļauj emisijas faktorā šim kurināmā veidam. Minētās regulas 48. panta 1. punktā turklāt ir ietverta atsauce uz raksturīgo CO₂, kas ietilpst dabasgāzes sastāvā.

14 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (2009. gada 23. aprīlis), ar ko Direktīvu [2003/87] groza, lai uzlabotu un paplašinātu Kopienas siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisiju kvotu tirdzniecības sistēmu (OV 2009, L 140, 63. lpp.).

15 Skat. *Commission staff working document, accompanying document to the proposal for a directive of the European Parliament and of the Council amending Directive 2003/87/EC so as to improve and extend the EU greenhouse gas emission allowance trading system, Impact assessment*, 2008. gada 23. janvāris, SEC(2007) 52 (turpmāk tekstā – “ietekmes novērtējums”), 17. – 23. lpp., kā arī 160. un 161. lpp. Skat. tostarp Eiropas Parlamenta un Padomes priekšlikumu direktīvai, ar ko groza Direktīvu [2003/87], lai uzlabotu un paplašinātu Kopienas siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisiju kvotu tirdzniecības sistēmu, 2008. gada 23. janvāris, COM(2008) 16, galīgā redakcija (turpmāk tekstā – “Komisijas priekšlikums”), 4. lpp. Jēdziena “sadedzināšana” definīcijas iekļaušana bija domāta, lai kodificētu Komisijas ieteikto interpretāciju tās 2005. gada 22. decembra paziņojumā “Turpmākas vadlīnijas attiecībā uz valstu kvotu sadales plāniem emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas tirdzniecības periodam no 2008. līdz 2012. gadam”, COM(2005) 703, galīgā redakcija, 34.–36. punkts, kā arī 8. pielikums. Šajā ziņā skat. arī spriedumu, 2016. gada 28. jūlijs, *Vattenfall Europe Generation* (C-457/15, EU:C:2016:613, 37. punkts).

16 Skat. Komisijas “Guidance on interpretation of Annex I of the EU ETS Directive (excl. aviation activities)”, 2010. gada 18. marts, https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/ets/docs/guidance_interpretation_en.pdf, 8. un 9. lpp.

17 Turklāt es atgādinu, ka siltums, kas rodas Klausas procesā, tiek radīts ar ķīmisku reakciju, kas nerada CO₂. Šī procesa noslēgumā tiek izlaists vienīgi CO₂, kas ietilpst skābās gāzes sastāvā. Ja šīs emisijas būtu jāizslēdz no šīs direktīvas piemērošanas jomas tādēļ, ka izlaistais CO₂ skābās gāzes sastāvā atrodas dabiski, tad tās neietilptu šajā piemērošanas jomā pat tad, ja ar minēto procesu tiktu radīts siltums, kurš tiek izmantots iekārtā.

18 Es norādu, ka, lai gan dažu valodu, piemēram, franču un spāņu, redakcijās Direktīvas 2003/87 2. panta 1. punktā ir izmantoti vārdi “résultatant des activités” [darbību rezultātā] vai līdzīgi formulējumi, citu valodu redakcijās, tostarp angļu, dāņu, itāļu un holandiešu valodās, ir izmantoti vārdi “no darbībām”. Interpretācija, atbilstoši kurai Direktīva 2003/87 ir piemērojama emisijām no CO₂, kas dabiski atrodas gāzveida kurināmajā, kurš rodas sadedzināšanas darbības noslēgumā, ir ne tikai saderīga ar visu valodu redakcijām, bet to apstiprina arī šīs direktīvas mērķis. Saskaņā ar tās 1. pantu tās mērķis ir “veicināt siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisiju samazināšanos rentablā un ekonomiski efektīvā veidā”. Minētās direktīvas 8. apsvērumā ir uzsvērtā nepieciešamība ņemt vērā rūpniecības darbību emisiju samazināšanas potenciālu. Ievērojot šo mērķi, kā uz to norāda arī Vācijas valdība, ir jāveicina kurināmā izmantošana ar zemu CO₂ saturu, jo tas veicina CO₂ emisiju samazināšanu. Fakts, uz ko tiesas sēdē atsauca *ExxonMobil*, ka ieguves laikā ne vienmēr ir zināms skābās gāzes sastāvs, ko šajā lietā izmanto par kurināmo, neatspēko šo principu.

19 Regula (2012. gada 21. jūnijs) (OV 2012, L 181, 30. lpp.). Attiecībā uz uzraudzību emisijām no sadedzināšanas procesiem, kas noris gāzes apstrādes termiņos, skat. Regulas Nr. 601/2012 IV pielikuma, 1. punkta, B) apakšpunkta trešo daļu.

49. No šāda skatpunkta Komisija dokumentā ar nosaukumu “Frequently Asked Questions Regarding Monitoring and Reporting in the EU ETS”²⁰ norāda, ka CO₂ emisijām, kas ir saistītas ar dabasgāzes apstrādi, ir piemērojami pienākumi saistībā ar emisijas kvotu tirdzniecības sistēmu, ar nosacījumu, ka izlaistais CO₂ kādā no attīrīšanas stadijām ir izmantots sadedzināšanas procesā. Līdz ar to šīs emisijas ir jāuzrauga un par tām ir jāpaziņo kā par raksturīgā CO₂ emisijām saskaņā ar Regulas Nr. 601/2012 48. pantu. Komisija ar to domā, piemēram, Klausu ierīces²¹. Lai gan šim dokumentam nav saistoša rakstura, tajā ietvertās norādes, manuprāt, ir konteksta elementi, kas var viest skaidrību, interpretējot Direktīvu 2003/87 un Regulu Nr. 601/2012²².

50. Ņemot vērā šos apsvērumus, es uzskatu, ka CO₂, kas dabiski atrodas skābās gāzes sastāvā, emisijas, kuras rodas Klausu procesa noslēgumā, piemēram, emisijas pamatlīnē, rodas no “kurināmā sadedzināšanas” darbībām Direktīvas 2003/87 I pielikuma 6. punkta izpratnē, to lasot kopsakarā ar tās 3. panta t) punktu. Turklāt šīs emisijas ietilpst šīs direktīvas piemērošanas jomā, kā tā ir definēta tās 2. panta 1. punktā.

C. Par jēdzienu “elektroenerģijas ražošanas iekārta” (pirmais jautājums)

51. Ar savu pirmo jautājumu iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai iekārta ir uzskatāma par “elektroenerģijas ražošanas iekārta” Direktīvas 2003/87 3. panta u) punkta izpratnē, ciktāl tajā tiek ražota elektroenerģija saistībā ar darbībām “kurināmā sadedzināšanas iekārtās ar kopējo nominālo siltumspēju, kas pārsniedz 20 [megavatus (MW)]” šīs direktīvas I pielikuma 6. punkta izpratnē. Precīzāk, šī tiesa jautā, vai tas tā ir, ņemot vērā apstākļus, kuros, pirmkārt, iekārtā vienlaikus tiek veikta tādas vielas ražošana, kas neattiecas ne uz vienu no šajā pielikumā ietvertajām darbībām, un, otrkārt, saražotā elektroenerģija tiek izmantota pašas iekārtas vajadzībām, jo tikai neliela tās daļa tiek novadīta publiskajā elektroenerģijas tīklā pret atlīdzību, pie kura iekārtai tehnisku iemeslu dēļ ir jābūt pastāvīgi pieslēgtai.

52. Analīzes par Direktīvas 2003/87 3. panta u) punkta tekstu un mērķiem, kā arī šīs direktīvas vispārējo sistēmu un šīs tiesību normas pieņemšanas vēsturi²³ noslēgumā es piedāvāju Tiesai uz šo jautājumu sniegt apstiprinošu atbildi.

1. Gramatiskā interpretācija

53. Saskaņā ar Direktīvas 2003/87 3. panta u) punktu elektroenerģijas ražošanas iekārtas statuss nozīmē, pirmkārt, ka attiecīgajā iekārtā “2005. gada 1. janvārī vai pēc tam [tiek] ražota elektroenerģija pārdošanai trešām personām”. Otrkārt, šis statuss nozīmē, ka šajā iekārtā “no I pielikumā uzskaitītajām darbībām tiek veikta vienīgi “kurināmā sadedzināšana””.

54. Veicot gramatisko interpretāciju, Direktīvas 2003/87 3. panta u) punktā paredzētais otrais kritērijs hipotētiski ir izpildīts situācijā, uz kuru attiecas pirmais jautājums saistībā ar iekārta, kurā papildus sadedzināšanas darbībām tiek veikta tikai viena šīs direktīvas I pielikumā nenorādīta darbība.

20 Šis dokuments tā 2013. gada 16. decembra versijā ir pieejams interneta vietnē https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/ets/monitoring/docs/faq_mmr_en.pdf (skat. 14. lpp.).

21 Komisija precizē: “[T]he H₂S enriched gas flow may still contain a significant concentration of CO₂. If this gas flow is also fed into a combustion unit (e.g. CLAUS unit), this CO₂ needs to be monitored and reported as well.”

22 Pēc analogijas skat. spriedumu, 2018. gada 18. janvāris, *INEOS* (C-58/17, EU:C:2018:19, 41. punkts).

23 It īpaši attiecībā uz elementiem, kuri jāņem vērā, interpretējot Savienības tiesības, skat. spriedumu, 2018. gada 10. decembris, *Wightman* u.c. (C-621/18, EU:C:2018:999, 47. punkts un tajā minētā judikatūra).

55. Kā to uzsvēra Vācijas valdība, šī interpretācija atbilst tai, kas ir pieņemta Komisijas publicētajā dokumentā ar nosaukumu “Guidance paper to identify electricity generators” (turpmāk tekstā – “vadlīnijas elektroenerģijas ražošanas iekārtu identificēšanai”)²⁴. Tajā ir apgalvots, ka iekārta, kurā papildus sadedzināšanai tiek veikta darbība, kas nav ietverta šajā sarakstā, atbilst iepriekš minētajam kritērijam. Tas tā esot pat tad, ja elektroenerģija tiek ražota pašas iekārtas vajadzībām šīs pēdējās darbības veikšanai. Šajā dokumentā, lai arī tam nav saistoša spēka, ir sniegtas norādes, kas var paskaidrot jēdziena “elektroenerģijas ražošanas iekārta” nozīmi atbilstoši Direktīvas 2003/87 un Lēmuma 2011/278²⁵ vispārējai sistēmai.

56. Attiecībā uz pirmo kritēriju, kas ir minēts šīs direktīvas 3. panta u) punktā, vārdi “pārdošanai trešām personām”, kā to norādīja *ExxonMobil*, var likt domāt, ka elektroenerģija ir ne tikai jāpārdo *trešajām personām*, bet tai turklāt ir jātiek ražotai ar nolūku veikt šādu pārdošanu. To ņemot vērā, neatkarīgi no izvēlētas pieejas attiecībā uz šo jautājumu, šīs tiesību normas tekstā nav nekā tāda, kas norādītu, ka pārdošanai trešajām personām būtu jābūt vienīgajam vai vismaz galvenajam elektroenerģijas ražošanas mērķim. Līdz ar to, ievērojot šo tekstu, kā to apgalvo arī Vācijas valdība un Komisija, šis kritērijs ir izpildīts, tiklīdz – kā šajā lietā – iekārta tiek ražota elektroenerģija tās pašas apgādei, vienlaikus plānojot novadīt daļu no šīs elektroenerģijas, pat ja tā irniecīga daļa, elektroenerģijas tiklā pret atlīdzību.

57. Šāda interpretācija izriet arī no vadlīniju dokumenta elektroenerģijas ražošanas iekārtu identificēšanai, kurā ir norādīts, ka Direktīvas 2003/87 3. panta u) punktā nav minēts nekāda veida sliexsnis pārdošanas apjomiem, kuru pārsniedzot, iekārta varētu tikt atzīta par elektroenerģijas ražošanas iekārta. Atbilstoši šī dokumenta tekstam šis statuss nav atkarīgs arī no nosacījuma, ka elektroenerģijai ir jātiek ražotai ar nolūku to pārdot trešajām personām²⁶.

58. Es piebilstu, ka šajā tiesību normā nav paredzētas nekāda veida prasības par elektroenerģijas ražošanas nepārtrauktību un šādi iegūtās elektroenerģijas pārdošanu. Tajā ir paredzēts skaidrs noteikums, atbilstoši kuram elektroenerģijas ražošanas iekārtas statuss tiek iegūts, ja iekārtā ir tikusi ražota elektroenerģija, kas ir paredzēta pārdošanai trešajām personām, jebkurā brīdī, sākot no 2005. gada 1. janvāra, neatkarīgi no jebkādām izmaiņām laikā, salīdzinot pārdoto elektroenerģiju ar to, kas tiek ražota pašas iekārtas vajadzībām.

59. Līdz ar to saskaņā ar gramatisko Direktīvas 2003/87 3. panta u) punkta interpretāciju tādi iekārtai kā pamatlietā ir elektroenerģijas ražošanas iekārtas statuss. Tomēr iesniedzējtiesai ir šaubas, vai, kā to apgalvo *ExxonMobil*, šīs interpretācijas sekas nav tādas, ka elektroenerģijas ražošanas iekārtu loks tiek paplašināts tik tālu, ka tajā tiek iekļautas arī tādas iekārtas, kurām likumdevējs nebija iecerējis piešķirt šo statusu. Minētā interpretācija līdz ar to pārsniegtu to, kas tiek prasīts šajā tiesību normā nospraustā mērķa īstenošanai.

24 Šis ar 2010. gada 18. martu datētais dokuments ir pieejams interneta vietnē https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/ets/docs/guidance_electricity_generators_en.pdf (skat. 4. lpp., 8. un 9. punkts).

25 Pēc analogijas skat. spriedumu, 2018. gada 18. janvāris, *INEOS* (C-58/17, EU:C:2018:19, 41. punkts). Par vadlīniju dokumenta elektroenerģijas ražošanas iekārtu identificēšanai un citu vadlīniju dokumentu statusu attiecībā uz tirdzniecības periodu no 2013. līdz 2020. gadam skat. it īpaši Komisijas “Guidance document n° 1 on the harmonized free allocation methodology for the EU-ETS post 2012”, 2011. gada 14. aprīlis, https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/ets/allowances/docs/gd1_general_guidance_en.pdf, 3. un 4. lpp.

26 Vadlīniju dokuments elektroenerģijas ražošanas iekārtu identificēšanai, 4. lpp., 10. punkts.

2. Teleoloģiskā un sistēmiskā interpretācija

60. Kā izriet it īpaši no Direktīvas 2003/87 10.a panta 3. punkta, elektroenerģijas ražošanas iekārtas statusam ir tādas sekas, ka tai pilnā apmērā ir piemērojams kvotu izsoles princips²⁷. Bezmaksas kvotas elektroenerģijas ražošanas iekārtām var tikt piešķirtas tikai ierobežoti noteiktos apstākļos, kuru precīzāka noteikšana ir otrā prejudiciālā jautājuma priekšmets²⁸.

61. Šajā ziņā *ExxonMobil* pamatoti uzsver, ka Direktīvas 2009/29 19. apsvēruma, ar kuru Direktīvai 2003/87 tika pievienoti 3. panta u) punkts un 10.a pants, norāda, ka šis ierobežojums bezmaksas kvotu piešķiršanai tika noteikts, reaģējot uz iekārtu tendenci “elektroenerģijas nozarē”, kas izpaudās tā, ka iekārtas ar kvotu iegūšanu saistītās izmaksas pārnese uz elektroenerģijas cenām. Turklāt tās bezmaksas kvotu ekonomisko vērtību šajās cenās bija iekļāvušas kā “alternatīvās izmaksas”, tādējādi gūstot “ārkārtas peļņu”²⁹.

62. *ExxonMobil* ieskatā elektroenerģijas ražošanas iekārtas statuss līdz ar to būtu jānovērtē atkarībā no tās iespējām atgūt CO₂ izmaksas no klientiem. Turpretī attiecīgajai iekārtai neesot šādu iespēju. Ievērojot šos pašus apsvērumus, iesniedzējtiesa sliecas domāt, ka likumdevējs, iekļaujot iepriekš minētās tiesību normas, bija domājis vienīgi iekārtas, kas ir saistītas ar elektroenerģijas “tradicionālo nozari”³⁰, kurā neietilpstot pamatlietā aplūkotā iekārta.

63. No šāda skatpunkta iesniedzējtiesa sliecas piekrist *ExxonMobil* nostājai, ka Direktīvas 2003/87 3. panta u) punktā minētais *otrais kritērijs* prasa, lai iekārtā netiktu veikta nekāda cita darbība – neatkarīgi no tā, vai tā ir minēta šīs direktīvas I pielikumā, – kā vien sadedzināšanas darbība³¹. Jēdzienā “elektroenerģijas ražošanas iekārta” neietilpstot iekārtas, kas papildus sadedzināšanas darbībām veic darbību, kura nav iekļauta šajā pielikumā, piemēram, šajā gadījumā – sēra iegūšanu.

64. Turklāt iesniedzējtiesai ir šaubas par to, vai, kā to apgalvo arī *ExxonMobil*, šajā tiesību normā paredzētais *pirmais kritērijs* nozīmē, ka saražotajai elektroenerģijai “galvenokārt” ir jābūt paredzētai pārdošanai trešajām personām. Tas tā neesot šajā lietā, jo elektroenerģija tiek ražota pašas iekārtas apgādei un minimāla elektroenerģijas novadišana publiskajā elektroenerģijas tīklā notiek vienīgi tehnisku iemeslu dēļ.

65. *ExxonMobil* attiecībā uz šo aspektu precizē, ka šī novadišana bija domāta, lai sinhronizētu iekšējās strāvas un strāvas, kas nāk no tīkla, frekvenci un spriegumu. Bez šādas sinhronizācijas, pārejot no autonomās funkcionēšanas uz funkcionēšanu tīklā, kas ir nepieciešama, lai garantētu nepārtrauktu iekārtas apgādi ar strāvu, varētu rasties izmaiņas frekvencēs vai spriegumā, tādējādi nodarot bojājumus. Lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu pievienotā elektroenerģijas bilance liecinot par trešajām personām pārdotās elektroenerģijas nenozīmīgo raksturu.

66. Manuprāt, ne bez pamata ir apgalvojums, ka iekārtas, kas ir pārdevušas trešajām personām daļu no tajās saražotās elektroenerģijas, kura galvenokārt tiek ražota pašu iekārtu vajadzībām darbībai, kas nav minēta Direktīvas 2003/87 I pielikumā, ne vienmēr no šīm trešajām personām spēj atgūt ievērojamu daļu no to kvotu izmaksām, kas šīm iekārtām bija jānodod. Šī iespēja, manuprāt, vismaz daļēji ir

27 Skat. Direktīvas 2009/29 19. apsvērumu.

28 Skat. šo secinājumu 88.–98. punktu. Turklāt galīgais vienā gadā sadalīto bezmaksas kvotu apjoms elektroenerģijas ražošanas iekārtām tiek aprēķināts atšķirīgi nekā tas, ko sadala citām iekārtām (skat. Lēmuma 2011/278 10. panta 9. punktu). Šajā ziņā skat. spriedumu, 2016. gada 28. aprīlis, *Borealis Polyolefine* u.c. (C-191/14, C-192/14, C-295/14, C-389/14 un no C-391/14 līdz C-393/14, EU:C:2016:311, 71. punkts).

29 Skat. Komisijas priekšlikuma 9. lpp.. Skat. arī spriedumu, 2013. gada 17. oktobris, *Iberdrola* u.c. (C-566/11, C-567/11, C-580/11, C-591/11, C-620/11 un C-640/11, EU:C:2013:660, 33.–36. un 40. punkts).

30 Iesniedzējtiesa atsauca uz Lēmuma 2011/278 31. apsvērumu, kurā ir minēta “elektroenerģijas nozares” spēja “nodot tālāk [CO₂] pieaugušās izmaksas”.

31 Iesniedzējtiesa norāda, ka Vācijas tiesību normas teksts, ar ko pārņemts Direktīvas 2003/87 3. panta u) punkts, balstās uz šādu interpretāciju (skat. šo secinājumu 9. punktu).

atkarīga no trešajām personām nodotās elektroenerģijas proporcijas, salīdzinot ar visu iekārtā saražoto elektroenerģiju un siltumu kopumā. Nevar izslēgt, ka dažas no šīm iekārtām elektroenerģijas pārdošanas trešajām personām maznozīmīgā rakstura dēļ, salīdzinot ar visu tajās saražoto elektroenerģijas un siltuma daudzumu, īpaši tad, ja elektroenerģijas piegāde trešajām personām ir nepieciešama tehnisku iemeslu dēļ³², būtisku to izmaksu daļu par CO₂, kas ir saistītas ar viņu darbībām, nevar pārnest uz pārdošanas cenu.

67. Tomēr turpinājumā izvērsto iemeslu dēļ šie apsvērumi neattaisno interpretāciju, kas būtu atkāpe no Direktīvas 2003/87 3. panta u) punkta teksta.

68. *Pirmkārt*, kā to uzsver Komisija, šī tiesību norma ir jāaplūko, ņemot vērā Direktīvas 2003/87 vispārējo sistēmu, kā arī mērķi un, it īpaši, tās 10.a pantā paredzēto bezmaksas kvotu piešķiršanas kārtību.

69. Šajā ziņā es norādu, pirmām kārtām, ka šī kārtība ir atkāpe no kvotu nodošanas izsolē principa³³, ko likumdevējs ir uzskatījis par tādu, kas parasti ir “visvienkāršākā un visefektīvākā sistēma no ekonomiskā skatpunkta”³⁴, ņemot vērā mērķi – “siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisiju samazināšan[u] rentablā un ekonomiski efektīvā veidā”, kas ir minēts Direktīvas 2003/87 1. pantā. Šī atkāpe ir tikai pagaidu risinājums, kas ir domāts, lai novērstu uzņēmumu konkurētspējas zudumu, kamēr tiek ieviesta sistēma visu kvotu nodošanai izsolē³⁵. Tādējādi kopš 2013. gada piešķirto bezmaksas kvotu daudzums katru gadu samazinās, lai, kā sākotnēji bija paredzēts, tās pilnībā tiktu atceltas no 2027. gada³⁶. Šī procesa gaitā jebkurš ierobežojums bezmaksas kvotu piešķiršanai ir daļa no pakāpeniskās pilnīgās kvotu nodošanas izsolē principa īstenošanas, ko ir vēlējies likumdevējs. Kā to apgalvo Komisija, šis apsvērum runā par labu plašai to tiesību normu interpretācijai, ar kurām tiek ierobežota bezmaksas kvotu piešķiršana, – starp tām ir arī šīs direktīvas 3. panta u) punkts, ciktāl tajā ir sniegta “elektroenerģijas ražošanas iekārtas” definīcija.

70. Otrām kārtām, elektroenerģijas ražošanas iekārtu loka ierobežošanai atbilstoši Direktīvas 2003/87 10.a pantam ir izšķiroša nozīme, lai veiktu aprēķinu bez maksas piešķiramajām kvotām, ko saņem ne tikai šādas iekārtas, bet arī citas iekārtas (kas ērtības labad tiek dēvētas par “rūpnieciskajām iekārtām”³⁷). Kā to uzsver Vācijas valdība, šī ierobežošana ietekmē arī Komisijas aprēķināto vienoto starpnozaru korekcijas koeficientu, no kura piemērošanas ikgadējai provizorisks bezmaksas kvotu piešķiršanai katrai iekārtai ir atkarīga galīgā ikgadējā kvotu piešķiršana tai³⁸. Šis konstatējums pastiprina nepieciešamību pēc skaidriem noteikumiem, kas ļauj skaidri un pietiekami paredzami identificēt iekārtas, kas atbilst Direktīvas 2003/87 3. panta u) punktā paredzētajai definīcijai.

32 Protams, tādā situācijā kā pamatlietā tā nav elektroenerģijas piegāde par maksu, bet gan pieslēgums publiskajam elektroenerģijas tīklam, ko diktē tehniskas vajadzības. Nekādas tehniskas vajadzības neliedz iekārtai piegādāt tīklā nelielu attiecīgās elektroenerģijas daudzumu bez maksas. Tomēr elektroenerģijas ražošanas iekārtas statusa esamība ir jānovērtē, ņemot vērā tajā saražoto elektroenerģiju, kas ir paredzēta pārdošanai trešajām personām pēc 2005. gada 1. janvāra – kas bija vairākus gadus pirms Direktīvas 2009/29 pieņemšanas. Attiecīgās iekārtas līdz ar to nevarēja paredzēt šādu pieņemšanu, atsakoties, ja tās to uzskatīja par izdevīgāku, no atbildības par elektroenerģiju, kas tiek piegādāta trešajām personām, lai saņemtu lielāku skaitu bezmaksas kvotu.

33 Skat. Direktīvas 2003/87 10. panta 1. punktu.

34 Skat. Direktīvas 2009/29 15. apsvērumu.

35 Skat. spriedumu, 2018. gada 12. aprīlis, *PPC Power* (C-302/17, EU:C:2018:245, 20. punkts un tajā minētā judikatūra).

36 Direktīvas 2003/87 10.a panta 11. punkts. Pilnīgās bezmaksas kvotu atcelšanas līdz 2027. gadam princips tomēr ir ticis apšaubīts pēc grozījumiem, kas Direktīvas 2003/87 10.a un 10.c pantā ir izdarīti ar Direktīvas 2018/410 1. panta 14. punkta k) apakšpunktu un 15. punktu.

37 Skat. spriedumu, 2016. gada 28. aprīlis, *Borealis Polyolefine* u.c. (C-191/14, C-192/14, C-295/14, C-389/14 un no C-391/14 līdz C-393/14, EU:C:2016:311, 70. punkts).

38 Skat. Direktīvas 2003/87 10.a panta 5. punktu un Lēmuma 2011/278 10. panta 9. punkta pirmo daļu. Saskaņā ar šī lēmuma 15. panta 3. punktu vienotais starpnozaru korekcijas koeficients tiek iegūts, salīdzinot, no vienas puses, provizorisko kopējo kvotu ikgadējo apmēru, kas tiek piešķirts rūpnieciskajām iekārtām visā Savienībā, un, no otras puses, bez maksas piešķiramo emisijas kvotu maksimālo pieejamo apjomu šīm iekārtām, kas ir aprēķināts saskaņā ar Direktīvas 2003/87 10.a panta 5. punktu. Šis mehānisms ir aprakstīts 2016. gada 28. aprīļa spriedumā *Borealis Polyolefine* u.c. (C-191/14, C-192/14, C-295/14, C-389/14 un no C-391/14 līdz C-393/14, EU:C:2016:311, 60. un nākamie punkti).

71. Kā to apgalvo Komisija, ja elektroenerģijas ražošanas iekārtas statuss būtu pakārtots tam, ka netiek veiktas citas darbības kā vien elektroenerģijas ražošana, vai kritērijam, ka pārdošanai trešajām personām ir jābūt elektroenerģijas ražošanas “galvenajam mērķim”, pārbaude par atbilstību šim statusam kļūtu neskaidra. It īpaši, kā uz to norāda Vācijas valdība, šāda pieeja radītu neskaidrības, jo likumdevējs nav noteicis sliekšņus, kas ļautu nošķirt galveno un aksesuāro elektroenerģijas ražošanas mērķi un tādējādi noteikt, vai iekārta ir piederīga elektroenerģijas “tradicionālajai nozarei”³⁹.

72. *Otrkārt*, Direktīvas 2003/87 3. panta u) punkta gramatiska interpretācija nav šķērslis atbilstībai primāro tiesību normām, it īpaši vispārējam vienlīdzīgas attieksmes principam⁴⁰.

73. Iesniedzējtiesa un *ExxonMobil* par šo jautājumu apgalvo, ka šāda interpretācija noved pie atšķirīgas attieksmes pret, no vienas puses, iekārtām, kurās tiek veiktas sadedzināšanas darbības un vēl kāda no šīs direktīvas I pielikumā uzskaitītajām darbībām, un, no otras puses, iekārtām, kurās papildus sadedzināšanas darbībām tiek veikta darbība, kas nav uzskaitīta šajā pielikumā. Manuprāt, šāda atšķirīga attieksme, pretēji *ExxonMobil* apgalvotajam, nav kvalificējama par diskrimināciju.

74. Principā abas šīs iekārtu kategorijas, manuprāt, ņemot vērā principus, kas regulē kvotu tirdzniecības sistēmas piemērojamību, nav objektīvi salīdzināmos apstākļos. Kā to ir norādījis Komisija, otrās kategorijas iekārtas ir pakļautas šai sistēmai vienīgi attiecībā uz emisijām, kas rodas no tajās veiktajām sadedzināšanas darbībām. Turpretī pirmās kategorijas iekārtas tai ir pakļautas attiecībā uz visām to emisijām neatkarīgi no tā, vai tās rodas vai nerodas no sadedzināšanas darbības.

75. Šajā ziņā no Direktīvas 2009/29 sagatavošanas darbiem tās pieņemšanai izriet, ka citu darbību iekļaušana, kas nav “kurināmā sadedzināšana”, Direktīvas 2003/87 I pielikumā bija domāta, lai tās piemērošanas jomā iekļautu noteiktu veidu emisijas, sauktas par “procesa emisijām”, kas rodas nevis no “sadedzināšanas” procesa – pat definējot šo jēdzienu plaši –, bet no noteikta veida rūpnieciskajiem procesiem⁴¹. Likumdevējs ir iekļāvis konkrētas tajā uzskaitītās darbības, ņemot vērā to emisiju nozīmi, kas ir saistītas ar šiem procesiem⁴².

76. Katrā ziņā, pat ja tiktu pieņemts, ka tādas iekārtas kā pamatlietā apstākļi ir objektīvi salīdzināmi ar tādas iekārtas apstākļiem, kurā papildus savai sadedzināšanas darbībai tiek veikta Direktīvas 2003/87⁴³ I pielikumā minēta darbība, atšķirīgā attieksme pret šādām iekārtām, man šķiet, būtu attaisnojama.

39 Šo secinājumu neatspēko priekšlikums, kas ir minēts vadliniju dokumentā elektroenerģijas ražošanas iekārtu identificēšanai (5. lpp., 11. punkts), atbilstoši kuram, lai novērstu pārāk dārgas un sarežģītas izmeklēšanas, dalībvalstij ir jāprezūmē, ka nav notikusi elektroenerģijas pārdošana, ja kopējais attiecīgās iekārtas elektroenerģijas patēriņš pārsniedz kopējo tajā saražoto elektroenerģijas daudzumu viena gada griezumā. Šis priekšlikums, kam nav saistoša spēka, augstākais var norādīt, ka ir ieviesta vienkārša prezumpcija, kura ir atspēkojama, ja tiek pierādīts, ka iekārta ir pārdevusi elektroenerģiju trešajām personām.

40 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Savienības tiesību akts, cik vien iespējams, ir jāinterpretē tādējādi, lai netiktu apdraudēta tā spēkā esamība, un saskaņā ar visām primārajām tiesībām. Skat. it īpaši spriedumus, 1996. gada 10. septembris, Komisija/Vācija (C-61/94, EU:C:1996:313, 52. punkts); 2010. gada 16. septembris, *Chatzi* (C-149/10, EU:C:2010:534, 43. punkts), un 2016. gada 15. februāris, N. (C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, 48. punkts).

41 Skat. Komisijas priekšlikuma 4. lpp. un ietekmes novērtējuma 18. – 23. lpp., kā arī 160. un 161. lpp. Skat. arī, Komisija, “Guidance on interpretation of Annex I of the EU ETS Directive (excl. aviation activities)”, 2010. gada 18. marts, https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/ets/docs/guidance_interpretation_en.pdf, 11. lpp.

42 Skat. ietekmes novērtējuma 21. lpp., kā arī 35. un 36. lpp. Likumdevējs nav uzskatījis par vajadzīgu Direktīvā 2003/87 definēt “procesa emisiju” jēdzienu, jo šī direktīva ir piemērojama visām CO₂ emisijām, kas rodas no tās I pielikumā minētajām specifiskajām darbībām, neatkarīgi no tā, vai tās rodas no sadedzināšanas vai citiem rūpnieciskajiem procesiem. Šis jēdziens turpretī ir definēts Regulas Nr. 601/2012 3. panta 30. punktā kā “siltumnīcefekta gāzu emisijas, izņemot sadedzināšanas emisijas, kas notiek apzināti vadītu vai patvaļīgi notiekošu reakciju dēļ starp vielām vai tām pārveidojoties [...]”. Lai novērstu jebkādas neskaidrības par šo jautājumu, es norādu, ka jēdzieni “procesa emisijas” Regulas Nr. 601/2012 3. panta 30. punkta izpratnē un “procesa emisiju apakšiekārta” Lēmuma 2011/278 3. panta h) punkta izpratnē sakrīt tikai daļēji. “Procesa emisijas” lielā mērā aptver tās atsaucēs uz produktiem, kas ir minēti šī lēmuma I pielikumā, kuras ir piemērojamas “produkta limeņatžimes apakšiekārtām”, kas ir definētas tās 3. panta b) punktā.

43 Tātad it īpaši mana analīze neskar jautājumu, vai raksturīgās CO₂ emisijas, kas rodas no tādas sadedzināšanas darbības kā pamatlietā, var būt “procesa emisijas” Regulas Nr. 601/2012 3. panta 30. punkta izpratnē un tikt attiecinātas uz “procesa emisiju apakšiekārtu” atbilstoši Lēmuma 2011/278 3. panta h) punktam. Šī problemātika attiecas uz trešo un ceturto prejudiciālo jautājumu, uz kuriem šie secinājumi neattiecas.

77. Kā Tiesa to jau ir konstatējusi⁴⁴, likumdevējam bija plaša novērtējuma brīvība, lai izveidotu un pārstrukturētu “komplekso sistēmu”, kas nozīmē veikt politiska, ekonomiska un sociāla rakstura izvēles, kuru pamatā ir kompleksi novērtējumi un izvērtējumi, uz kuriem ir balstīta kvotu tirdzniecības sistēma. Tas šajā nolūkā varēja izvēlēties pieeju, kas sastāv no vairākām stadijām, un rīkoties atkarībā no iegūtās pieredzes. Kā izriet no sprieduma *Arcelor Atlantique et Lorraine* u.c.⁴⁵, šai izvēlei tomēr ir jābūt balstītai uz objektīviem un piemērotiem kritērijiem attiecībā pret izvēlēto mērķi un tās iznākumā sasniegtais rezultāts nevar būt acīmredzami nepiemērotāks par to, kāds tiktu sasniegtu ar citiem tikpat piemērotiem pasākumiem.

78. Ierobežojums piešķirt bezmaksas kvotas elektroenerģijas ražošanas iekārtām tieši izriet no pieejas soli pa solim pakāpeniski ieviest sistēmu bezmaksas kvotu pilnīgai nodošanai izsolei. Šādā kontekstā likumdevējs izlēma, ka elektroenerģijas ražošanas iekārtām ir jāpiemēro princips par pilnīgu kvotu nodošanu izsolēs, sākot ar 2013. gadu, ievērojot objektīvo konstatējumu, ka CO₂ izmaksas saistībā ar to darbībām principā var tikt novirzītas uz elektroenerģijas cenām. Likumdevējs turklāt uzskatīja par nepieciešamu ierobežot elektroenerģijas ražošanas iekārtu loku ar skaidri definētiem kritērijiem, tostarp ņemot vērā šādas noteikšanas strukturālo nozīmi bezmaksas kvotu piešķiršanas sistēmas uzbūvē⁴⁶.

79. Manā ieskatā Direktīvas 2003/87 3. panta u) punkta gramatiskā interpretācija neliek secināt, ka likumdevējs, definējot jēdzienu “elektroenerģijas ražošanas iekārta” ar tajā noteiktajiem kritērijiem šo mērķu sasniegšanai, būtu pārkāpis savu novērtējuma brīvību. Tas tā ir pat tad, ja atsevišķas iekārtas, kas atbilst šai definīcijai, individuāli ņemot, attiecīgā gadījumā nesētu atgūt no saviem klientiem nozīmīgu daļu no izmaksām par kvotām saistībā ar savām darbībām⁴⁷.

80. Šis likumdošanas ceļā izdarītās izvēles samērīgums izriet arī no fakta, ka elektroenerģijas ražošanas iekārtas statuss neliedz attiecīgajām iekārtām principā saņemt jebkādas bezmaksas kvotas, tām, izpildot zināmus nosacījumus saistībā ar paaugstinātu enerģētisko efektivitāti, joprojām saglabājas tiesības uz tām⁴⁸.

81. Turklāt es nepiekrītu *ExxonMobil* argumentam, ka kvalificēt par elektroenerģijas ražošanas iekārtām iekārtas, kuras elektroenerģiju ražo tikai aksesuāri pašas iekārtas tādas pamata darbības vajadzībām, kas nav minēta Direktīvas 2003/87 I pielikumā, nozīmētu, ka šīs iekārtas tiek diskriminētas salīdzinājumā ar tām, kuras elektroenerģiju šādām vajadzībām iegūst no trešajām personām. Šī argumenta atspēkošanai pietiek konstatēt, ka iekārtas, kas ražo elektroenerģiju pašas savām darbībām, kuras nav minētas šajā sarakstā, tikai šī fakta vien dēļ nav uzskatāmas par elektroenerģijas ražošanas iekārtām. Vēl ir vajadzīgs, lai tās pārdotu daļu no šīs elektroenerģijas trešajām personām, un tas ir objektīvs un nediskriminējošs kritērijs.

44 Spriedumi, 2008. gada 16. decembris, *Arcelor Atlantique et Lorraine* u.c. (C-127/07, EU:C:2008:728, 57., 60. un 61. punkts), kā arī 2018. gada 21. jūnijs, Polija/Parlaments un Padome (C-5/16, EU:C:2018:483, 112. un 125. punkts).

45 Spriedums, 2008. gada 16. decembris (C-127/07, EU:C:2008:728, 58., 59. un 63. punkts).

46 Skat. šo secinājumu 70. punktu.

47 Skat. šo secinājumu 66. punktu.

48 Skat. šo secinājumu 88.–98. punktu.

82. *Treškārt*, pretēji *ExxonMobil* apgalvotajam, tādas iekārtas kā pamatlietā kvalifikācija par elektroenerģijas ražošanas iekārtu nevar tikt atspēkota apgalvotas pretrunas starp šo kvalifikāciju un dabasgāzes ieguves nozares iekļaušanu nozaru un apakšnozaru sarakstā ar augstu CO₂ emisiju pārvirzes risku⁴⁹, kas ir ietverts Lēmuma 2010/2/ES pielikumā⁵⁰, dēļ. Kā apgalvo *ExxonMobil*, iekārta neietilpst elektroenerģijas nozarē – kura, ņemot vērā tās spēju atgūt kvotu izmaksas no klientiem, nav pakļauta konkurences izkropļojumiem kvotu tirdzniecības sistēmas piemērošanas dēļ. Nozari, kurai pieder šī iekārta, proti, dabasgāzes ieguves nozari, turpretī raksturo šādu izkropļojumu pastāvēšana, ko pavada ievērojams oglekļa emisiju pārvirzes risks, jo šajā nozarē nav iespējams izmaksas par CO₂ pārnest uz cenām.

83. Manuprāt, pirmajā brīdī paradoksāli var šķist, ka viena un tā pati iekārta vienlaikus ietilpst nozarē, par kuru tiek pieņemts, ka tajā izmaksas par kvotām var tikt pārnestas uz tās produktu pārdošanas cenām, un nozarē, par kuru ir skaidri zināms, ka tajā tas nav iespējams, tomēr šī pretruna ir tikai virspusēja. Nozares vai apakšnozares klasifikācija to nozaru vidū, kas ir pakļautas ievērojamam oglekļa emisiju pārvirzes riskam, nozīmē, ka šāda neiespējamība tiek pierādīta ar vispārēju novērtējumu par darbību kopumu iekārtās, kuras ietilpst šajā nozarē⁵¹. Šī klasifikācija nenozīmē neiespējamību jebkurai no šīm iekārtām atgūt izmaksas par kvotām saistībā ar tās darbībām pat tad, ja tajā tiek ražota elektroenerģija, kas vismaz daļēji ir paredzēta pārdošanai trešajām personām.

84. No šāda skatpunkta raugoties, no Direktīvas 2003/87 10.a panta 12. punkta, to lasot kopsakarā ar šī panta 1. un 3. punktu, izriet, ka nozares vai apakšnozares iekļaušana Lēmuma 2010/2 pielikumā nenozīmē, ka iekārtas, kas tajā ietilpst, tiek atbrīvotas no tā principa piemērošanas, atbilstoši kuram saskaņā ar minētā panta 1. punkta trešo daļu elektroenerģijas ražošanai nevar tikt piešķirtas bezmaksas kvotas (ar dažiem izņēmumiem) – neatkarīgi no tā, vai šīm iekārtām ir elektroenerģijas ražošanas iekārtas statuss. Šī iekļaušana tāpat neatbrīvo iekārtas ar šo statusu no sekām, kādas ir saistītas ar šo statusu, saskaņā ar šī paša panta 3. punktu⁵².

85. Tādējādi saskaņā ar Direktīvas 2003/87 10.a panta 12. punktu iekārtas piederībai nozarei vai apakšnozarei, kas ir pakļauta ievērojamam oglekļa emisiju pārvirzes riskam, saistībā ar kvotu piešķiršanu saskaņā ar šo pantu ir vienīgi tādas sekas, ka tās vēsturiskajiem darbības datiem, kas ir jāņem vērā, lai aprēķinātu provizoriski piešķiramo bezmaksas kvotu apjomu, tiek piemērots “pārvirzes riska faktors”, kas ļauj nonākt pie devīgākas provizorisko kvotu piešķiršanas⁵³. Šī piederība nozarei

49 “CO₂ emisiju pārvirzes” jēdziens norāda uz ražošanas darbību ar ievērojamām siltumnīcas efekta gāzu emisijām pārvietošanas risku uz trešajām valstīm ar kvotu tirdzniecības sistēmu saistīto izmaksu dēļ, jo tajās nav noteikti šādi ierobežojumi, bet tas palielinātu emisijas visā pasaulē. Skat. Direktīvas 2009/29 24. un 25. apsvērumu.

50 Komisijas Lēmums (2009. gada 24. decembris), ar ko atbilstoši Direktīvai [2003/87] nosaka sarakstu ar nozarēm vai apakšnozarēm, kurās pastāv būtisks oglekļa dioksīda emisiju pārvirzes risks (OV 2010, L 1, 10. lpp.). Šī lēmuma pielikuma 1.4. punktā, kas bija piemērojams attiecīgajā laikposmā, starp nozarēm ar paaugstinātu CO₂ emisiju pārvirzes risku ir minēta dabasgāze ieguve atbilstoši NACE-4 kodam (četrus ciparu nomenklatūra). Lēmums 2010/2 tika atcelts ar Komisijas Lēmumu 2014/746/ES (2014. gada 27. oktobris), ar ko atbilstoši Direktīvai [2003/87] 2015.–2019. gada periodam nosaka sarakstu ar nozarēm un apakšnozarēm, kurās pastāv būtisks oglekļa dioksīda emisiju pārvirzes risks (OV 2014, L 308, 114. lpp.), kura pielikuma 1.1. punktā ir pārņemta dabasgāzes ieguves nozare. Tādējādi, kā *ExxonMobil* to apgalvoja tiesas sēdē, NACE-4 kods, kas atbilst dabasgāzes ieguvei no zemes dzilēm, – 1110 – atbilstošo faktu norises laikā, bet pašlaik – 0620 – ietver šīs gāzes atsērošanu. Skat. *Eurostat* timekļa vietni http://ec.europa.eu/eurostat/ramon/nomenclatures/index.cfm?TargetUrl=LST_NOM_DTL&StrNom=NACE_REV2&StrLanguageCode=EN&IntPcKey=18495674&StrLayoutCode=un <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/1965800/1978760/CORRESPONDENCETABLENACEREV.1.1-NACEREV.2.pdf/e8200936-c2f0-4202-8bda-99fbfbc422b4>.

51 Direktīvas 2003/87 10.a panta 14. punktā ir paredzēts, ka, lai identificētu nozares vai apakšnozares, kas ir pakļautas ievērojamam oglekļa emisiju pārvirzes riskam, “Komisija [Savienības] mērogā novērtē, cik lielā mērā attiecīgajā nozarē vai apakšnozarē [...] ir iespējams vajadzīgo kvotu iegādes tiešās izmaksas un netiešās izmaksas, kas radušās, šīs direktīvas īstenošanas rezultātā paaugstinoties elektroenerģijas cenām, iekļaut galaprodukta cenā, nezaudējot būtisku tirgus daļu ārpus [Savienības] iekārtām, kas ir mazāk oglekļa efektīvas”.

52 Skat. šo secinājumu 88.–98. punktu.

53 Šo faktoru piemēro, dalībvalstīm aprēķinot provizoriski piešķirto bezmaksas kvotu daudzumu vienam gadam katrai to teritorijā reģistrētai iekārtai (galīgo piešķiršanu nosaka Komisija vēlākā stadijā). Veicot šo aprēķinu, vispirms attiecīgās iekārtas katras apakšiekārtas vēsturisko darbību apjomu reizina vai nu ar piemērojamo produkta, siltuma vai kurināmā līmeņatzīmi, vai ar koeficientu 0,97, ja tā ir procesa emisiju apakšiekārta (skat. Lēmuma 2011/278 10. panta 2. punktu). Pēc tam šādi iegūto vērtību reizina ar koeficientu 0,8 2013. gadā, to samazinot katru gadu, līdz tiek sasniegts 0,3 2020. gadā, *vai arī ar koeficientu 1, ja attiecīgās apakšiekārtas ietilpst nozarē, kura ir pakļauta ievērojamam oglekļa emisiju pārvirzes riskam* (skat. Direktīvas 2003/87 10.a panta 11. un 12. punktu). Visbeidzot katrai apakšiekārtai iegūto rezultātu summa veido kopējo provizorisko ikgadējo bezmaksas kvotu daudzumu iekārtai (skat. Lēmuma 2011/278 10. panta 7. punktu).

neprasa, lai starp šiem datiem tiktu ņemti vērā tie, kas attiecas uz elektroenerģijas ražošanu un kas saskaņā ar šīs direktīvas 10.a panta 1. punkta trešo daļu ir jāizslēdz⁵⁴. Attiecībā uz elektroenerģijas ražošanas iekārtām tās sekas nav arī tādas, ka vēsturiskajos darbību datos tiek iekļauti dati, kas attiecas uz iekārtu saražoto siltumu, kurš pārsniedz to, kāds ir paredzēts minētās direktīvas 10.a panta 3. punktā⁵⁵.

86. *Ceturtkārt*, Direktīvas 2003/87 3. panta u) punkta izstrādāšanas vēsture apstiprina gramatisko interpretāciju. No Direktīvas 2009/29 sagatavošanas darbiem var redzēt, ka likumdevējs ir izvēlējis tekstu, ar ko jēdzienam “elektroenerģijas ražošanas iekārta”, neraugoties uz šaurāku formulējumu, ko likumdošanas procesā piedāvāja Eiropas Parlamenta Rūpniecības, pētniecības un enerģētikas komiteja, tiek piešķirta plaša piemērošanas joma. Šī komiteja iesniedza grozījumu, uz ko norādīja Vācijas valdība un atbilstoši kuram elektroenerģijas ražošanas iekārtas statuss tiktu piešķirts vienīgi iekārtām, “kas pārsvarā apgādā publiskos elektroenerģijas tīklus”⁵⁶. Fakts, ka šādi iesniegtais grozījums netika pieņemts, manuprāt, ir vēl viena papildu norāde uz to, ka *ExxonMobil* aizstāvētā pozīcija ir pretēja likumdevēja iecerei.

87. Ņemot vērā visu iepriekš minēto, es secinu, ka jēdzienā “elektroenerģijas ražošanas iekārta” Direktīvas 2003/87 3. panta u) punkta izpratnē ietilpst tāda iekārta kā pamatlietā aplūkotā, kas pēc 2005. gada 1. janvāra publiskajā elektroenerģijas tīklā pārdeva nelielus elektroenerģijas daudzumus, ko tā saražoja, veicot savu kurināmā sadedzināšanas darbību, galvenokārt lai veiktu tādu savu darbību produkta ražošanas vajadzībām, kāda nav minēta šīs direktīvas I pielikumā.

D. Par elektroenerģijas ražošanas iekārtas statusa sekām saistībā ar bezmaksas kvotu piešķiršanu (otrais jautājums)

88. Otrais jautājums Tiesai ir uzdots gadījumam, ja tā izvēlētos, kā es to paredzu, tādu Direktīvas 2003/87 3. panta u) punkta interpretāciju, atbilstoši kurai tādai iekārtai kā pamatlietā aplūkotā ir elektroenerģijas ražošanas iekārtas statuss. Iesniedzējtiesa jautā, vai saskaņā ar Lēmuma 2011/278 3. panta c) punktu šāda iekārta tomēr varētu saņemt bezmaksas kvotas par tās saražoto siltumu, ko tā izmanto citiem nolūkiem, nevis elektroenerģijas ražošanai, pat ja tas neattiecas uz gadījumiem, kas ir minēti Direktīvas 2003/87 10.a panta 1. punkta trešajā daļā un 4. punktā un kam nav nozīmes šajā lietā.

89. Šaubas, kas radušās iesniedzējtiesai, ir izskaidrojamas ar faktu, ka Lēmuma 2011/278 3. panta c) punktā “siltuma līmeņatzīmes apakšiekārtas” statuss ir pakārtots nosacījumam, ka saražotais siltums netiek izmantots ar mērķi ražot elektroenerģiju, principā neizslēdzot šādas apakšiekārtas ietilpšanu elektroenerģijas ražošanas iekārtā. Citiem vārdiem sakot, lai gan šajā tiesību normā nav atļauta bezmaksas kvotu piešķiršana par saražoto siltumu elektroenerģijas *ražošanas* mērķiem, tajā nav minēts, kādā mērā elektroenerģijas *ražošanas iekārtu* citiem mērķiem saražotais siltums ir izslēgts no šīs kvotu sadales.

90. Manuprāt, no Direktīvas 2003/87 10.a panta un Lēmuma 2011/278 3. panta c) punkta gramatiskās, sistēmiskās un teleoloģiskās interpretācijas izriet noraidoša atbilde uz otro jautājumu.

⁵⁴ Saskaņā ar Lēmuma 2011/278 9. panta 4. un 5. punktu vēsturisko darbību apjomu siltuma vai kurināmā līmeņatzīmes apakšiekārtām nosaka, ņemot vērā izmērāmo siltumu vai kurināmo, kas ir patērēts elektroenerģijas ražošanai.

⁵⁵ Skat. šo secinājumu 88.–98. punktu.

⁵⁶ Rūpniecības, pētniecības un enerģētikas komitejas atzinums, 22. grozījums, kas ir pievienots 2008. gada 15. oktobra Vides, sabiedrības veselības un pārtikas nekaitīguma komitejas ziņojumam, Parlamenta dokuments A6-0406/2008, 105. lpp. Šī grozījuma pamatojums bija šāds: “[..] Rūpniecības nozarēm, izņemot publiskos elektroenerģijas ražotājus, ir jāsaņem iespēja izmantot pašiem savas iekārtas, kurās tie jau ir veikuši ieguldījumus. [..] Tādēļ no bezmaksas kvotu piešķiršanas nav izslēdzami pašražotāji, kas Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 96/92/EK (1996. gada 19. decembris) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu ir definēti kā “fiziska[s] vai juridiska[s] persona[s], kas ražo elektroenerģiju galvenokārt savām vajadzībām”].”

91. Šajā ziņā, pirmkārt, Direktīvas 2003/87 10.a panta 1. punkta trešajā daļā ir izslēgta jebkāda bezmaksas kvotu sadale elektroenerģijas ražošanai, izņemot, ja tā ir iegūta no dūmgāzēm. *ExxonMobil* šajā ziņā neapgalvo, ka tai bija tiesības saņemt bezmaksas kvotas par elektroenerģijas ražošanu iekārtā.

92. Turklāt, otrkārt, šīs direktīvas 10.a panta 3. punktā ir ietverta norma, atbilstoši kurai elektroenerģijas ražošanas iekārtām var tikt piešķirtas bezmaksas kvotas vienīgi šī panta 4.–8. punktā minētajos gadījumos⁵⁷. Minētā panta 4. punkts attiecas uz siltuma ražošanu vai dzesēšanu, kas ir paredzēta centralizētai siltumapgādei vai arī kas ir iegūta ar augstas efektivitātes koģenerāciju⁵⁸.

93. Kā to jau ir konstatējusi Tiesa, Direktīvas 2003/87 10.a panta 4. punkts tāpat ir atkāpe no principiālas tiesību normas, kas ir ietverta šī panta 3. punktā un atbilstoši kurai elektroenerģijas ražošanas iekārtām netiek piešķirtas bezmaksas kvotas⁵⁹. Tāpat principā šīm iekārtām netiek piešķirtas bezmaksas kvotas par to emisijām, kas izriet ne tikai no elektroenerģijas ražošanas darbībām, bet arī, attiecīgā gadījumā – pretēji tam, ko apgalvo *ExxonMobil* un Vācijas valdība, – no to siltuma ražošanas darbības. Vienīgi šīs direktīvas 10.a panta 4. un 8. punktā minētajos gadījumos var tikt attaisnoti piešķirtas bezmaksas kvotas par elektroenerģijas ražošanas iekārtu saražoto siltumu.

94. Pretēja interpretācija atņemtu Direktīvas 2003/87 10.a panta 3. punktam lietderīgo iedarbību, ciktāl bezmaksas kvotu piešķiršana par elektroenerģijas ražošanu – neatkarīgi no tā, vai iekārtai, kur tas tiek veikts, ir elektroenerģijas ražošanas iekārtas statuss, – jau ir izslēgta ar šīs direktīvas 10.a panta 1. punkta trešo daļu.

95. Manis piedāvātā pieeja turklāt ir atbilstoša šī panta 3. punktā izvirzītajam mērķim ieviest principu par pilnīgu elektroenerģijas ražošanas iekārtu kvotu nodošanu izolēs, sākot ar 2013. gadu. Kā tika minēts iepriekš, tā kā šo principu ir paredzēts pakāpeniski attiecināt uz pārējām iekārtām, man šķiet, ir attaisnoti piemērot plašu interpretāciju tiesību normām, ar ko tiek ierobežotas bezmaksas kvotu piešķiršanas iespējas⁶⁰.

96. Turklāt es atgādinu, ka likumdevējam bija plaša novērtējuma brīvība kvotu tirdzniecības sistēmas izstrādei⁶¹. Manuprāt, likumdevējs, nolemjot iesākumā piemērot šo principu vienīgi elektroenerģijas ražošanas iekārtām, kuras ir identificējamās, pamatojoties uz objektīviem un piemērotiem kritērijiem, salīdzinot ar izvirzītajiem mērķiem, nav pārkāpis šīs novērtējuma brīvības robežas. Saistībā ar novērtējuma brīvību likumdevējs ir raudzījies, lai konkurences ar citiem siltuma ražotājiem izkropļojumu novēršanai⁶² elektroenerģijas ražošanas iekārtām tiktu pavērta iespēja saņemt bezmaksas kvotas par to saražoto siltumu, ja ir izpildīti nosacījumi, kas ir domāti, lai veicinātu augstākas energoefektivitātes sasniegšanu⁶³.

57 Direktīvas 2003/87 10.a panta 1. punkta trešajā daļā un 3. punktā ir atļauts piešķirt bezmaksas kvotas arī šīs direktīvas 10.c pantā minētajos gadījumos. Šajā tiesību normā dalībvalstīm ir atļauts noteiktos gadījumos piešķirt bezmaksas kvotas elektroenerģijas ražošanas modernizācijas projektiem. Kā to uzsver Komisija, Vācija nav to dalībvalstu vidū, kas var pretendēt uz šo atkāpi. Skat. Komisijas ziņojumu Eiropas Parlamentam un Padomei par Eiropas oglekļa tirgus darbību, 2017. gada 1. februāris, COM(2017) 48, *final*, 17. lpp.

58 Direktīvas 2003/87 10.a panta 8. punkts ir domāts noteiktu CO₂ uztveršanas un ģeoloģiskas uzglabāšanas projektu veicināšanai, kā arī paraugprojektiem saistībā ar inovatīvām tehnoloģijām attiecībā uz atjaunojamām enerģijām.

59 Spriedums, 2016. gada 28. aprīlis, *Borealis Polyolefine* u.c. (C-191/14, C-192/14, C-295/14, C-389/14 un no C-391/14 līdz C-393/14, EU:C:2016:311, 66. punkts).

60 Skat. šo secinājumu 69. punktu.

61 Skat. šo secinājumu 76. punktu.

62 Saskaņā ar Direktīvas 2009/29 19. apsvērumu, "lai izvairītos no konkurences kropļošanas, elektroenerģijas ražošanas iekārtām var piešķirt bezmaksas kvotas par centralizēto siltumapgādi un dzesēšanu, kā arī par siltuma ražošanu vai dzesēšanu, izmantojot augstas efektivitātes koģenerāciju, [...] ja bezmaksas kvotas piešķir par šāda veida siltumenerģiju, kas saražota iekārtās citās nozarēs".

63 Skat. Komisijas priekšlikuma 9. un 27. lpp. Skat. arī Direktīvas 2004/8 1. pantu, kā arī 1. un 5. apsvērumu.

97. Šādu Direktīvas 2003/87 10.a panta 3. punkta interpretāciju nevar atspēkot, pamatojoties ar Lēmuma 2011/278 3. panta c) punktu. Kā to apgalvo Komisija, ņemot vērā normatīvo aktu hierarhiju starp īstenošanas pasākumu, kāds ir šis lēmums, un deleģējošām tiesību normām, kuras ir iekļautas šīs direktīvas 10.a pantā⁶⁴, minētā lēmuma 3. panta c) punkts, ja tas ir iespējams, ir jāinterpretē atbilstoši minētās direktīvas 10.a panta 3. punktam⁶⁵.

98. Šāda atbilstoša interpretācija nozīmē, ka Lēmuma 2011/278 3. panta c) punktā emisiju piešķiršana siltuma līmeņatzīmes apakšiekārtai, kā arī attiecīga bezmaksas kvotu piešķiršana iekārtai ar elektroenerģijas ražošanas iekārtas statusu ir atļauta tikai tad, ja šāda piešķiršana ir atļauta Direktīvas 2003/87 10.a panta 3. punktā – proti, tikai šī panta 4. un 8. punktā minētajos gadījumos⁶⁶.

99. Ņemot vērā atbildes, ko es iesaku sniegt uz pirmo un otro jautājumu, nav jāatbild uz iesniedzējtiesas uzdoto trešo un ceturto jautājumu, kurus iesniedzējtiesa ir uzdevusi tikai gadījumam, ja Tiesas sniegtās atbildes uz pirmo un otro jautājumu nozīmētu, ka iekārta var saņemt bezmaksas kvotas par tās saražoto siltumu.

E. Par pieņemamā sprieduma iedarbības laikā ierobežošanu

100. Gadījumā, ja Tiesa uz otro jautājumu sniegtu atbildi, kuru es iesaku, *ExxonMobil* tai lūdz ierobežot pieņemamā sprieduma iedarbību laikā.

101. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru sprieduma, ar kuru Tiesa prejudiciālā kārtībā interpretē Savienības tiesību normu, iedarbības ierobežojumi laikā ir izņēmuma pasākums, kam ir jāatbilst diviem būtiskiem kritērijiem, proti, labticības esamībai ieinteresēto personu vidū un būtisku traucējumu rašanās riskam⁶⁷. Tiesa ir piemērojusi šo risinājumu “tikai ļoti konkrētos apstākļos, kad pastāvēja risks, ka varētu iestāties smagas ekonomiskas sekas, it īpaši saistībā ar tādu tiesisko attiecību lielo skaitu, kas nodibinātas labticīgi, pamatojoties uz regulējumu, kurš tika uzskatīts par spēkā esošu, un izrādījās, ka privātpersonas un valsts iestādes bija iesaistītas rīcībā, kas neatbilda [Savienības tiesībām] saistībā ar objektīvu un būtisku nenoteiktību attiecībā uz [Savienības tiesību] normu piemērojamību; šo nenoteiktību varēja veicināt tāda pati citu dalībvalstu vai Komisijas īstenošana rīcība”⁶⁸.

102. Šajā lietā *ExxonMobil* nav sniegusi nevienu konkrētu pierādījumu, ar ko varētu pierādīt, ka šie kritēriji ir izpildīti.

103. Pirmkārt, attiecībā uz smagu ekonomisko seku risku *ExxonMobil* apgalvo vienīgi, ka Vācijas iestādes kopš 2013. gada ir piešķirušas bezmaksas kvotas lielam skaitam elektroenerģijas ražošanas iekārtu par to saražoto siltumu. Tā nav sniegusi precizējumus par šīm iekārtām un negatīvajām sekām, ko tās ciestu, ja tiktu izvēlēta šeit iepriekš piedāvātā Direktīvas 2003/87 10.a panta 3. punkta interpretācija.

64 Šajā ziņā skat. spriedumus, 2018. gada 28. februāris, *Trinseo Deutschland* (C-577/16, EU:C:2018:127, 68. punkts), un 2018. gada 17. maijs, *Evonik Degussa* (C-229/17, EU:C:2018:323, 29. punkts).

65 Šajā ziņā skat. spriedumus, 1993. gada 24. jūnijs, *Dr Tretter* (C-90/92, EU:C:1993:264, 11. punkts); 2002. gada 26. februāris, Komisija/*Boehringer* (C-32/00 P, EU:C:2002:119, 53. punkts), un 2012. gada 19. jūlijs, *Pie Optiek* (C-376/11, EU:C:2012:502, 34. punkts).

66 Tas neietekmē Direktīvas 2003/87 10.c pantu (skat. šo secinājumu 57. zemsvītras piezīmi).

67 Skat. it īpaši spriedumu, 2017. gada 19. oktobris, *Paper Consult* (C-101/16, EU:C:2017:775, 65. punkts un tajā minētā judikatūra).

68 Skat. it īpaši spriedumus, 2001. gada 20. septembris, *Grzelczyk* (C-184/99, EU:C:2001:458, 53. punkts), kā arī 2017. gada 19. oktobris, *Paper Consult* (C-101/16, EU:C:2017:775, 66. punkts un tajā minētā judikatūra).

104. Otrkārt, šī interpretācija, manuprāt, pietiekami skaidri izriet no šīs tiesību normas teksta un no Lēmuma 2011/278 3. panta c) punkta, to lasot kopsakarā ar iepriekš minēto tiesību normu. Turklāt *ExxonMobil* atsaucas vienīgi uz atšķirīgo interpretāciju, ko ir izvēlējušās Vācijas iestādes, nenorādot, ar ko Komisijas vai citu dalībvalstu izvēlētā rīcība būtu radījušas objektīvu un ievērojamu neskaidrību attiecībā uz Direktīvas 2003/87 10.a panta 3. punkta piemērošanas jomu. Šādos apstākļos nekāda šāda veida neskaidrība nevarēja likt labticīgi īstenot rīcību, kas ir pretrunā Savienības tiesībām.

105. Līdz ar to es iesaku noraidīt lūgumu pieņēmamajam spriedumam piemērot tā iedarbības laikā ierobežojumu.

V. Secinājumi

106. Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, es iesaku Tiesai uz *Verwaltungsgericht Berlin* (Berlīnes Administratīvā tiesa, Vācija) uzdoto pirmo un otro prejudiciālo jautājumu atbildēt šādi:

- 1) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2003/87/EK (2003. gada 13. oktobris), ar kuru nosaka sistēmu siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas kvotu tirdzniecībai Savienībā un groza Padomes Direktīvu 96/61/EK, redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2009/29/EK (2009. gada 23. aprīlis), 3. panta u) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka “elektroenerģijas ražošanas iekārta” ir iekārta, kas vienlaikus veic gan “kurināmā sadedzināšanas iekārtās ar kopējo nominālo siltumspēju, kas pārsniedz 20 [megavatus (MW)]” darbību Direktīvas 2003/87 I pielikuma 6. punkta izpratnē, gan tāda produkta ražošanas darbību, kas neattiecas ne uz vienu no šajā pielikumā minētajām darbībām, ja šajā iekārtā 2005. gada 1. janvārī vai vēlāk ir tikusi ražota elektroenerģija, ko galvenokārt ir paredzēts izmantot pašas iekārtas apgādei un daļēji novadīt publiskajā elektroenerģijas tīklā par samaksu.
- 2) Direktīvas 2003/87 10.a panta 3. punkts un Komisijas Lēmuma 2011/278/ES (2011. gada 27. aprīlis), ar kuru visā Savienībā nosaka pagaidu noteikumus saskaņotai bezmaksas emisiju kvotu sadalei atbilstoši 10.a pantam Direktīvā [2003/87], 3. panta c) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka iekārta, kam ir “elektroenerģijas ražošanas iekārtas” statuss šīs direktīvas 3. panta u) punkta izpratnē, var saņemt siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas bezmaksas kvotas par tajā saražoto siltumu vienīgi minētās direktīvas 10.a panta 4. un 8. punktā minētajos gadījumos, vienlaikus neietekmējot šīs pašas direktīvas 10.c panta piemērojamību.